

Innst. O. nr. 89

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget
fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 58 (2004-2005)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven), lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (finansgrupper, obligasjoner med pant i utlånsportefølje og skadeforsikringsselskapenes garantiordning)

Innhold

	Side		Side	
1. Proposisjonens hovedinnhold	5	4.1	Garantiordninger for kredittforsikring og livsforsikring	18
1.1 Sammendrag	5		Sammendrag	18
F1.2 Komiteens merknader	7	4.1.1	Komiteens merknader	18
2. Finansgrupper - forsikringsgrupper og finansielle konglomerater mv.	8	4.1.2	Generelt om behovet for reduksjon i dekningsområde og virkeområde for garantiordningen for skadeforsikrings-	
2.1 Rapporterings- og opplysningsplikt – tilsynssamarbeid	8	4.2	selskaper	18
2.1.1 Sammendrag	8	4.2.1	Sammendrag	18
2.1.2 Komiteens merknader	9	4.2.2	Komiteens merknader	19
2.2 Konsolideringsplikt	10	4.3	Medlemskap	19
2.2.1 Sammendrag	10	4.3.1	Sammendrag	19
2.2.2 Komiteens merknader	12	4.3.2	Komiteens merknader	20
2.3 Transaksjoner innen gruppen	12	4.4	Soliditetsstøtte og støtte til overføring av forsikringsportefølje til et annet selskap	20
2.3.1 Sammendrag	12		Sammendrag	20
2.3.2 Komiteens merknader	13	4.4.1	Komiteens merknader	20
2.4 Egnethetskontroll	13	4.4.2	Garantiordningens dekningsområde	20
2.4.1 Sammendrag	13	4.5	Sammendrag	20
2.4.2 Komiteens merknader	13	4.5.1	Komiteens merknader	21
3. Obligasjoner med pant i utlånsportefølje	13	4.5.2	Finansieringen av ordningen og selskapenes ansvar overfor garantiordningen	21
3.1 Legalpant for nødvendige boomkostninger	13	4.6	Sammendrag	21
3.1.1 Sammendrag	13	4.6.1	Komiteens merknader	21
3.1.2 Komiteens merknader	14	4.6.2	5. Økonomiske og administrative konsekvenser	21
3.2 Offentlige lån i utlånsporteføljen	14		5.1 Sammendrag	21
3.2.1 Sammendrag	14		5.2 Komiteens merknader	22
3.2.2 Komiteens merknader	15	6. Merknader til de enkelte bestemmelser		22
3.3 Kredittforetak som yter lån sikret med pant i realregistrerte formuesgoder	15	6.1	Sammendrag	22
3.3.1 Sammendrag	15	6.2	Komiteens merknader	22
3.3.2 Komiteens merknader	17	7. Ikrafttredelse mv.		22
3.4 Likestilling av derivatmotparters og obligasjonseieres rettigheter	17	7.1	Sammendrag	22
3.4.1 Sammendrag	17	7.2	Komiteens merknader	22
3.4.2 Komiteens merknader	18	8. Komiteens tilråding		22
3.5 Gjeldsforhandling	18			
3.5.1 Sammendrag	18			
3.5.2 Komiteens merknader	18			
4. Skadeforsikringsselskapenes garantiordning	18			

Innst. O. nr. 89

(2004-2005)

Innstilling til Odelstinget fra finanskomiteen

Ot.prp. nr. 58 (2004-2005)

Innstilling fra finanskomiteen om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven), lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (finansgrupper, obligasjoner med pant i utlånsportefølje og skadeforsikringsselskaperes garantiordning)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOOLD

1.1 Sammendrag

Finansgrupper - forsikringsgrupper og finansielle konglomerater mv.

Utgangspunktet for denne delen av proposisjonen er EUs direktiver om konglomerater og forsikringsgrupper. Direktivene inneholder visse minstandarder som EU/EØS-landene må oppfylle. I Norge har vi lagt stor vekt på å sikre en god lovgivning knyttet til denne typen virksomhet. De grunnleggende sikkerhetsmessige og soliditetsmessige forhold som ligger til grunn for de nevnte EU-direktiver var basis for den konsernlovgivning som Stortinget vedtok allerede høsten 1991, jf. Ot.prp. nr. 2 (1991-1992) om finanskonsern. Dette betyr at norsk lovgivning allerede i snart 14 år har oppfylt hovedelementene i de nylig vedtatte EU-direktiver på dette området. På enkelte områder tar imidlertid de nevnte EU-direktiver opp forhold som ikke omfattes av den norske reguleringen. Det er derfor behov for på enkelte områder å justere norsk lovgivning for å oppfylle samtlige krav i disse direktivene.

Departementet fremmer på denne bakgrunn i proposisjonen forslag til enkelte endringer i kredittil-

synsloven, finansieringsvirksomhetsloven, verdipapirhandelloven og sentralbankloven for å legge til rette for utvidet anvendelse av kapitaldekningsreglene og kravene til konserninterne transaksjoner for banker, forsikringsselskaper og verdipapirforetak med nær tilknytning til andre foretak. Forslagene gjennomfører EØS-forpliktelser etter det såkalte konglomeratdirektivet og det såkalte forsikringsgruppedirektivet.

Direktivet om konglomerater inneholder bestemmelser som fastsetter krav om supplerende tilsyn med finansielle konglomerater for å bedre oversikten over gruppens finansielle situasjon. Direktivet inneholder minstekrav til regulering av kapitaldekning på konsolidert grunnlag, konserninterne transaksjoner, store engasjementer og risikostyring/internkontroll. Formålet er å skjerme finansinstitusjonenes egenkapital fra den risiko som kan oppstå når finansinstitusjoner har nære bånd til hverandre, samt å hindre vesentlig risikokonsentrasjon i slike grupperinger.

Departementet fremmer forslag om utvidet plikt til konsolidering for banker, forsikringsselskaper og verdipapirforetak ved anvendelse av kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav på konsolidert grunnlag. Etter forslaget skal noen flere enheter enn etter gjeldende konsolideringsregler som utgangspunkt inngå ved konsolideringen. Samtidig foreslås det en adgang for Kredittilsynet til å unnta, i det enkelte tilfelle eller ved forskrift, enheter i gruppen fra konsolideringen. Unntak skal baseres på om konsolidering av enheten vil være ubetydelig i forhold til bestemmelsens formål om å fastsette forsvarlige soliditetskrav på konsolidert basis.

Departementet fremmer forslag om å utvide kravet som stilles til finansinstitusjoner om å gjennomføre transaksjoner i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Etter forslaget utvides kravet fra å gjelde konserninterne transaksjoner til å

gjelde transaksjoner og engasjementer overfor foretak med tilknytning til en finansinstitusjon i form av felles ledelse, eierandeler på minst 20 pst. og tilsvarende tilknytning uten slik eierandel i finansinstitusjonen.

Det foreslås å anvende bestemmelsene om konsolideringsplikt som følger av konglomeratdirektivet og forsikringsgruppedirektivet også på andre finansgrupper enn finansielle konglomerater og forsikringsgrupper. For finansinstitusjoner foreslås det på tilsvarende måte å utvide virkeområdet til bestemmelsene som stiller krav om at gruppeinterne transaksjoner skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper.

Departementet fremmer videre forslag om egnethetsvurdering av de som faktisk leder virksomheten som vilkår for å gi tillatelse til etablering av morselskap i finanskonsern (finansielt holdingselskap). Slik egnethetsvurdering vil etter departementets vurdering bidra til å redusere operasjonell risiko i finanskonsern. Slik egnethetsvurdering er nødvendig for å oppfylle EØS-forpliktelser etter konglomeratdirektivet.

Det foreslås videre en adgang for Kredittilsynet til å pålegge institusjoner det har tilsyn med å sende oppgaver og opplysninger til utenlandsk tilsynsmyndighet. Det foreslås å legge til rette for utvidet samarbeid med myndigheter i andre land med ansvar for tilsynet med banker, forsikringsselskaper og verdipapirforetak. Et velfungerende samarbeid mellom tilsynsmyndigheter over landegrensene er i stadig større grad, ettersom finansgrupper opererer samtidig i flere land, en viktig forutsetning for å sikre finansiell stabilitet og et effektivt tilsyn med finansinstitusjoner. Direktivene forutsetter blant annet at det ved grensekryssende gruppetilsyn skal utpekes en koordinator blant de berørte tilsynsmyndighetene som skal ha særlige oppgaver i tilsynet med gruppen. Etter forslaget skal Kredittilsynet videre kunne pålegge en utvidet krets av foretak med nærmere angitt gruppetilknytning til en institusjon det har tilsyn med, å gi slike opplysninger som er nødvendige for å føre tilsyn med institusjoner under tilsyn. Det fremmes også forslag om unntak fra taushetsplikt for å legge til rette Kredittilsynets og Norges Banks samarbeid med sentralbanker i andre land.

Forslagene i proposisjonen tar særlig sikte på å etablere et tilstrekkelig lovgrunnlag for å oppfylle EØS-forpliktelser om tilsynssamarbeid og gruppetilsyn som følger av direktiv 2002/87/EF om supplerende tilsyn med kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og investeringsforetak i et finansielt konglomerat (konglomeratdirektivet) og direktiv 98/78/EF om supplerende tilsyn med forsikringsforetak som er en del av en forsikringsgruppe (forsikringsgruppedirektivet).

I tillegg til de lovendringene som foreslås i proposisjonen, vil det være nødvendig med forskrifter i medhold av gjeldende og foreslåtte bestemmelser for å sikre fullstendig gjennomføring av EØS-forpliktelsene etter direktivene.

Obligasjoner med pant i utlånsportefølje

Finansdepartementet fremmer i proposisjonen også forslag til endringer i finansieringsvirksomhetsloven og panteloven som tar hensyn til behovet for noe utvidet adgang til å gi forskrifter om obligasjoner med pantesikkerhet i utlånsporteføljer, samt tilpasninger til dette i panteloven i en ny bestemmelse om lovbestemt pant for konkursbo.

Endringsforslagene skal styrke obligasjoner med pant i utlånsportefølje som et attraktivt finansieringsalternativ. Det foreslås enkelte mindre justeringer for bl.a. å sikre obligasjonseierens interesse i rettidig betaling, legge bedre til rette for at kredittforetaket som utsteder de sikrede obligasjonene kan sikre utlånsporteføljen mot rente- og valutasvingninger, samt en utvidelse av adgangen til å ta med utlån til offentlig sektor i utlånsporteføljen. Endelig foreslås det å legge til rette for at Kongen i forskrift kan åpne for bruk av obligasjoner med pant i utlånsportefølje også for energibransjen og andre som kan tilby pant i andre realregistrerbare formuesgoder enn fast eiendom.

Det foreslås et unntak fra bestemmelsen i panteloven § 6-4 som trer i kraft 1. juli 2005, der det heter at konkursboet har lovbestemt pant for fem prosent i ethvert formuesgode. Formålet med lovendringen er å likestille obligasjonslån med pantesikkerhet i utlånsportefølje med andre utlån med pantesikkerhet i realregistrerbare panteobjekter, slik at det gjelder en øvre grense for omfanget av legalpantet. Forslaget hindrer at en uforholdsmessig stor andel av verdiene i boet reserveres for bobehandlingen og sikrer at en større del av pantet gjøres tilgjengelig for obligasjonseierne i tråd med intensjonen med ordningen.

Utlånsporteføljen, som også tjener som sikkerhet for obligasjonene, kan bare inneholde visse typer utlån. Det foreslås at følgende typer utlån likestilles med utlån til kommuner:

- utlån til den norske stat
- utlån til andre stater (med tilfredsstillende rating i EØS og OECD-området)
- utlån til offentlig sektor i slike stater.
- Det foreslås også at følgende typer utlån likestilles med utlån garantert av norsk stat og kommune:
 - utlån garantert av andre stater (med tilfredsstillende rating i EØS og OECD-området)
 - utlån garantert av offentlig sektor i slike stater

Forslaget øker spekteret av offentlige lån som kan inngå i utlånsporteføljen. Det legges til grunn at nærmere krav til slike stater kan fastsettes i forskrift.

Det foreslås å legge til rette for at kredittforetak kan utstede obligasjoner med pant i en utlånsportefølje bestående av utlån med pant i realregistrerte formuesgoder, herunder lån til energibransjen med pant i produksjons- og overføringsanlegg for elektrisk kraft. Det foreslås å supplere gjeldende kategorier porteføljepant (bolig og annen fast eiendom) med utlån sikret med pant i et realregister. Forslaget innebærer at utlån med sikkerhet i et realregister, som eksempelvis kraftanlegg, transformatorer, kraftledninger mv. likestilles med utlån med sikkerhet i annen fast eiendom. Som realregister regnes etter panteloven § 1-1 fjerde ledd foruten grunnbok også skipsregister, luftfartøyregister og lignende rettighetsregister. Som lignende rettighetsregister regnes kraftledningsregisteret og petroleumsregisteret og eventuelle nye lignende rettighetsregistre ordnet etter de formuesgoder som rettigheten gjelder.

Kredittforetaket skal kun inngå derivatkontrakter for å sikre seg mot rente- og valutarisiko. Det skal stilles krav til hvilke motparter kredittforetaket kan inngå derivatkontrakter med. Rente- og valutakontraktene knyttet til utlånsporteføljen eller obligasjonsinlånet skal kunne inngå i porteføljepantet. Derivatmotpartene blir pålagt restriksjoner med hensyn til oppsigelsesadgang mv. Forslaget legger til rette for at derivatmotparters rettigheter i større grad likestilles med obligasjonseiernes, eksempelvis når det gjelder panterett i utlånsporteføljen. Forslaget begrunnes med at dette er nødvendig for at kredittforetaket skal kunne inngå slike sikringskontrakter på kommersielle vilkår. På samme måte foreslås det en presisering av at obligasjonseiere og derivatmotparter (panthaverne) må finne seg i at retten til heving og motregning avskjæres av hensyn til de øvrige panthavernes behov for rettidig betaling.

I tilfelle konkurs eller offentlig administrasjon av foretaket har obligasjonseierne fortrinnsrett til de midler som er pantsatt til sikkerhet for dette obligasjonslånet. Kongen kan i forskrift gi bestemmelser som fraviker fra reglene i lovgivningen om konkurs mv. Det foreslås at det i loven presiseres at obligasjonseiernes rettigheter i konkurs også gjelder dersom det åpnes gjeldsforhandling. Det foreslås herunder at det presiseres at unntakene fra konkursbestemmelsene og unntakene fra gjeldsforhandlingsbestemmelsene likestilles, og at det kan gis nærmere bestemmelser om dette i forskrift.

Skadeforsikringsselskapenes garantiordning

Finansdepartementet foreslår i proposisjonen endringer i reglene om garantiordninger for skadeforsikringsselskaper. Departementet foreslår i tillegg

til endringer i reglene også å flytte reglene fra lov 10. juni 1988 nr. 39 om forsikringsvirksomhet (forsikringsvirksomhetsloven) kapittel 9 til nytt kapittel 2A i lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner. Bestemmelsene omfatter i utgangspunktet bare skadeforsikringsselskaper, men det gis også hjemmel til å etablere garantiordninger for livsforsikringsselskaper og kredittforsikringsselskaper ved forskrift.

Hovedformålet med lovendringene som foreslås, er å avgrense virksomheten og dekningsområdet til garantiordningen for skadeforsikringsselskaper. En reduksjon i garantiordningens dekningsområde samt en begrensning av virkemidlene ordningen kan benytte seg av synes hensiktsmessig for uttrykkelig å presisere at filial av forsikringsselskap med hovedsete i annen EØS-stat kan pålegges medlemskap i ordningen.

Forslaget til endringer i regelverket om garantiordninger i forsikring i proposisjonen bygger på lovforslag fra Kredittilsynet, oversendt departementet 27. juni 1999. Kredittilsynets lovforslag ble utarbeidet på bakgrunn av høringsuttalelser til Banklovkomisjonens lovforslag i NOU 1995:25 Om sikringsordninger og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner. Kredittilsynet har i brev av 22. oktober 2004 foreslått enkelte endringer i det lovforslaget Kredittilsynet oversendte i 1999.

Finansdepartementet foreslår i proposisjonen at det presiseres i forsikringsvirksomhetsloven at filial av forsikringsselskap med hovedsete i annen EØS-stat som driver direkte skadeforsikring gjennom filial her i riket, skal være medlem av garantiordningen for skadeforsikringsselskaper. Departementet foreslår også å fjerne adgangen garantiordningen for skadeforsikringsselskaper har til å yte støtte til et soliditets-truet medlem, samt å fjerne adgangen til å yte støtte til overføring av portefølje. Utbetaling fra garantiordningen skal etter dette bare kunne gå til forsikringstakerne (de sikrede), noe som innebærer at garantiordningen bare vil kunne dekke direkte forsikringskrav. Videre foreslår departementet å endre bestemmelsen om bidragenes størrelse, slik at medlemmene bare kan pålegges bidrag i forhold til direkte premieinntekt i Norge knyttet til de forsikringer som dekkes av garantiordningen for skadeforsikringsselskaper. Det foreslås også at departementet gis hjemmel til i forskrift å fastsette nærmere regler om medlemskap, bestemmelser som avgrenser garantiordningens dekningsområde og nærmere regler om bidragenes størrelse. Disse hjemlene åpner for at departementet kan foreta de nærmere avgrensninger i garantiordningens dekningsområde og medlemskapsbestemmelser i forskrift.

Garantiordningen for kredittforsikringselskaper foreslås avvirket på bakgrunn av at forsikringskollektivet ikke er tilstrekkelig stort til å forvare en garantiordning.

1.2 Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde, og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til at Regjeringens vurderinger og forslag er nærmere omtalt nedenfor i denne innstillingen og i Ot.prp. nr. 58 (2004-2005) Om lov om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven), lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (finansgrupper, obligasjoner med pant i utlånsportefølje og skadeforsikringselskaperens garantiordning).

Komiteen viser videre til at det generelt kun er sammendrag av Regjeringens vurderinger og forslag som er gjengitt nedenfor under de enkelte punkter. Bakgrunnen for lovforslaget, gjeldende norsk rett, EØS-rett herunder nærmere om de enkelte direktiv, høringsnotater, høringsuttalelser mv. knyttet til de enkelte vurderinger og forslag, er redegjort nærmere for i nevnte odelstingsproposisjon. Komiteen viser for øvrig til sine merknader nedenfor under de enkelte punkter.

2. FINANSGRUPPER - FORSIKRINGSGRUPPER OG FINANSIELLE KONGLOMERATER MV.

2.1 Rapporterings- og opplysningsplikt – tilsynssamarbeid

2.1.1 Sammendrag

Departementet viser til at konglomeratdirektivet og forsikringsgruppedirektivet inneholder en rekke krav om at banker, forsikringselskaper og verdipapirforetak (regulerte enheter) skal rapportere til tilsynsmyndighetene i hjemlandet og til vedkommende

tilsynsmyndighet i en annet EØS-stat som er utpekt som koordinator for tilsynet med et finansielt konglomerat, samt om utveksling av opplysninger med tilsynsmyndigheter i andre EØS-stater. Direktivene krever også at vedkommende tilsynsmyndigheter i EØS-statene skal kunne innhente opplysninger fra uregulerte foretak som har en nærmere angitt tilknytning til den regulerte enheten. Direktivbestemmelsene er avgrenset til henholdsvis "finansielle konglomerater" som angitt i konglomeratdirektivet og "forsikringsgrupper" som angitt i forsikringsgruppedirektivet.

Kredittilsynet har etter kredittilsynsloven § 3 annet ledd og § 4 første ledd nr. 3 vid adgang til å innhente opplysninger og pålegge rapportering fra institusjonene det har tilsyn med. Det inkluderer de institusjoner som er dekket av direktivene og omfatter etter kredittilsynsloven § 1 annet ledd også andre foretak som inngår i et finanskonsern. Disse lovhjemlene gir adgang til å pålegge rapporterings- og opplysningsplikter som dekker vesentlige deler av de rapporterings- og opplysningsplikter som må fastsettes etter direktivene. Bestemmelsene gir også rom for å utnytte de unntaksmuligheter som er fastsatt i direktivene. Det vises her særskilt til omtalen av rapportering av gruppeinterne transaksjoner, jf. pkt. 2.3.1 nedenfor. Departementet legger til grunn at rapporteringsplikter i medhold av kredittilsynsloven § 4 første ledd nr. 3 kan pålegges i forskrift i samsvar med bestemmelsene om rapporteringskrav i direktivene.

Etter departementets vurdering er det nødvendig med nye lovgrunnlag for å oppfylle direktivforpliktelsene om innhenting av opplysninger fra uregulerte enheter i et finansielt konglomerat eller forsikringsgruppe som er tilknyttet en regulert enhet uten å inngå i samme konsern. EFTAs overvåkingsorgan (ESA) har i brev 18. februar 2004 til Finansdepartementet stilt spørsmål om bestemmelsen om dette i forsikringsgruppedirektivet er fullt ut gjennomført i norsk rett. Departementet har i svar til ESA i brev 11. november 2004 lagt til grunn at lovendring er nødvendig.

Departementet går inn for at en slik adgang til å innhente opplysninger ikke begrenses til virkeområdet for direktivene, men skal kunne pålegges uregulerte enheter med nærmere angitt tilknytning til en regulert enhet uavhengig av om den regulerte enheten er del av et finansielt konglomerat eller forsikringsgruppe. Etter departementets vurdering kan de risikoforhold opplysningsplikten skal bidra til å lette tilsynet med, i like stor grad være til stede utenfor direktivenes virkeområde. I samsvar med kravet etter forsikringsgruppedirektivet foreslår departementet at opplysningsplikten skal være betinget av at den regulerte enheten først er bedt om å gi opplysningene. Videre foreslår departementet at opplysningsplikten

skal avgrenses etter de kriterier for tilknytning som er fastsatt i direktivene. Disse omfatter tilknytning gjennom eierandeler som representerer minst 20 pst. av stemmene eller kapitalen i den regulerte enheten (deltakende foretak) og slike eierandeler som den regulerte enheten har i andre foretak (tilknyttet foretak). Deltakende og tilknyttet foretak omfatter dessuten visse andre tilknytningsformer, særlig tilknytning gjennom felles ledelse fastsatt ved avtale, i vedtekter eller gjennom at flertallet av de samme personer sitter i foretakenes styrende eller kontrollerende organer.

Departementet foreslår ut fra dette en ny bestemmelse i kredittilsynsloven om at Kredittilsynet kan pålegge foretak som er

- tilknyttet foretak av (jf. forslaget til finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav f),
- deltakende foretak i (jf. forslaget til finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav g) eller
- tilknyttet foretak av et deltakende foretak i en institusjon som nevnt i § 1 første ledd nr. 1-6 eller nr. 14 eller med en tilsvarende utenlandsk institusjon, å gi de opplysninger som tilsynet krever og som er nødvendige for å føre tilsyn med slike institusjoner. Kredittilsynet kan bare rette et slikt pålegg mot foretak som ikke er underlagt tilsyn omfattet av § 1 dersom Kredittilsynet har bedt den tilknyttede institusjonen under tilsyn om å få opplysningene og disse ikke er utlevert fra foretaket som inngår i gruppen, men som ikke er under tilsyn. Dette er en oppfølging av forsikringsgruppedirektivet artikkel 6 nr. 1.

Konglomeratdirektivet krever, som et tiltak for å bidra til et samordnet tilsyn med finansielle konglomerater, at regulerte enheter skal kunne pålegges å rapportere om forhold relevante for dette tilsynet til vedkommende tilsynsmyndighet i et annet EØS-land som er utpekt som koordinator for tilsynet. Departementet mener at det bør legges til rette for denne typen tilsynssamarbeid også ut over rammen for konglomeratdirektivet. Innen rammen av et etablert og fungerende tilsynssamarbeid vil slik rapportering kunne bidra til et bedre tilsyn med finansgrupperinger med grener i flere land der sentrale risikoelementer typisk ikke er isolert til et av landene.

Departementet foreslår ut fra dette at Kredittilsynets kompetanse etter kredittilsynsloven § 4 første ledd nr. 3 til å pålegge de institusjoner som det har tilsyn med å sende inn oppgaver og opplysninger på den måten tilsynet bestemmer og som tilsynet mener det trenger for å kunne utføre sitt verv, utvides til å omfatte adgang til å pålegge innsending av slike oppgaver og opplysninger til myndigheter i andre land som fører tilsvarende tilsyn.

Etter direktivene for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og investeringsforetak skal taushetsregler som gjelder for tilsynsmyndigheter ikke være til hinder for å utveksle opplysninger med sentralbanker, eller med andre organer med tilsvarende funksjon og med ansvar for å føre tilsyn med betalings-systemer i andre land. I samsvar med Kredittilsynets forslag om dette, foreslår departementet et unntak i taushetsplikten for Kredittilsynets tjenestemenn. Departementet foreslår videre, i samsvar med høringsuttalelsen til Norges Bank, et tilsvarende unntak i taushetsplikten for Norges Banks tjenestemenn.

Departementet foreslår etter dette en endring i kredittilsynsloven § 7 og sentralbankloven § 12 om at taushetsplikten etter disse bestemmelsene og etter forvaltningslovens bestemmelser ikke skal gjelde overfor andre lands sentralbanker. Det vises til lovforslaget del I (kredittilsynsloven) endret § 7 del III (sentralbankloven) endret § 12.

Etter forsikringsgruppedirektivet artikkel 6 nr. 2 skal medlemsstatene fastsette at deres tilsynsmyndigheter skal kunne gjennomføre stedlig tilsyn i foretak med konserntilknytning til forsikringsselskaper (mor-, datter- og søsterselskaper). ESA har i brev 18. februar 2004 til Finansdepartementet stilt spørsmål om Kredittilsynet er bemyndiget til å gjennomføre tilsyn for denne gruppen. Kredittilsynet har kompetanse etter kredittilsynsloven § 3, jf. § 1 annet ledd til å føre stedlig tilsyn med alle selskaper som inngår i et finanskonsern. Departementet legger til grunn at dette inkluderer alle foretak som er omfattet av forsikringsgruppedirektivet.

Etter konglomeratdirektivet, inkludert endringer i direktivene om forsikringsselskaper, kredittinstitusjoner og investeringsforetak, skal vedkommende myndigheter i den berørte medlemsstat rådspørres før det gis tillatelse til en kredittinstitusjon (bank mv.), forsikringsselskap eller investeringsforetak (verdipapirforetak) som er datterselskap av eller har tilsvarende tilknytning til en kredittinstitusjon eller forsikringsselskap i en annen EØS-stat. Tilsvarende gjelder ved egnethetsvurdering av eiere i slike institusjoner. Kredittilsynet foreslår i høringsnotatet endringer i sparebankloven, forretningsbankloven, forsikringsvirksomhetsloven, finansieringsvirksomhetsloven og verdipapirhandeloven om at tillatelse i slike tilfeller bare kan gis etter samråd med myndighetene i vedkommende EØS-stat. Etter departementets vurdering skal denne samrådsplikten etter direktivet ikke være et vilkår for tillatelse. Departementet anser derfor at samrådspliktene etter direktivene kan, og mest hensiktsmessig bør, oppfylles uten særskilte lovregler. Det kan være naturlig å innta bestemmelser om slikt samråd i de tilsynsavtaler ("memoranda of understanding") Kredittilsynet har med tilsynsmyndigheter i andre land. Mellom tilsynsmyndighe-

tene i EØS-land vil samrådsplikten uansett følge av direktivene.

Det vises til lovforslaget del I (kredittilsynsloven) § 4 første ledd nr. 3 (endret), ny § 4b og § 7 første ledd (endret), samt del III (sentralbankloven) § 12 (endret).

2.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.2 **Konsolideringsplikt**

2.2.1 *Sammendrag*

VIRKEOMRÅDE

EØS-reglene som svarer til konglomeratdirektivet og forsikringsgruppedirektivet stiller krav til nasjonal lovgivning som langt på vei er oppfylt gjennom de norske reglene som krever konsolidering ned til 20 pst. Konglomeratdirektivet og forsikringsgruppedirektivet krever i tillegg at grupper med løsere tilknytning enn eierskap, som for eksempel i form av felles ledelse mv., underlegges konsolideringsplikt. Dette innebærer at også foretak med annen form for tilknytning enn 20 pst. eierskap må tas med i konsolideringen. Det er følgelig nødvendig med en viss utvidelse av virkeområdet for gjeldende konsolideringsbestemmelse.

Departementet legger til grunn at konsolideringsplikten derfor må utvides til å omfatte foretak med felles ledelse. Det vises til konglomeratdirektivet artikkel 2 nr. 14 bokstav b og artikkel 28 nr. 1 og forsikringsgruppedirektivet artikkel 1 bokstav g og h.

Departementet legger videre til grunn at konsolideringsplikten ikke kan avgrenses til finansinstitusjoner, verdipapirforetak, gårds- eller eiendomsselskap, investeringsselskap eller annet selskap med betydelige finansiell aktiva. For så vidt gjelder forsikringsgrupper følger det av forsikringsgruppedirektivet artikkel 9 nr. 2 og 10 nr. 2, på samme måte som i konglomeratdirektivet, at også uregulerte enheter omfattes av konsolideringen. Det fremgår bl.a. av konglomeratdirektivets artikkel 6 nr. 2 at medlemsstatene skal kreve at regulerte enheter i et finansielt konglomerat sikrer at det er tilgjengelig kapital på konglomeratplan. Det fremgår av artikkel 6 nr. 4 sett i sammenheng med vedlegg I at konsolideringsplikten gjelder for alle enheter som inngår i konglomeratet, ikke bare slike enheter som omfattes av bestemmelsene om tilsyn i kredittilsynsloven § 1. I direktivet vedlegg I del 1 punkt 1 om omfang og form ved beregning av ekstra kapitaldekningskrav, står det bl.a. (uoffisiell norsk oversettelse):

"Uansett hvilken metode som anvendes, må det, når enheten er et underforetak som har et solvensunderskudd, eller når enheten er en uregulert enhet i finanssektoren som har et teoretisk solvensunder-

skudd, tas hensyn til underforetakets samlede solvensunderskudd."

EØS-forpliktelsene som svarer til direktivet krever ikke at de norske bestemmelsene om konsolidering totalharmoniseres. Direktivet gir anvisning på minimumskrav, slik at det kan fastsettes strengere regler. Dette fremgår av fortalen punkt 16.

Den uformelle nordiske arbeidsgruppen om finansielle konglomerater legger direktivets virkeområde til grunn for sin anbefaling for gjennomføring i de nordiske landene. Et sentralt poeng ved etableringen av den nordiske gruppen var å bidra til å sikre lik gjennomføring av en del bestemmelser i direktivet på nordisk plan for å unngå regelverkskonkurranse og hindre at de nordiske verdipapirforetakene og finansinstitusjonene på disse punktene fikk ulik tilsynsmessig behandling avhengig av hvilken tilsynsmyndighet som ble utpekt som koordinator for de enkelte institusjoner. Departementet slutter seg til dette utgangspunktet når det gjelder konsolideringsomfang. Departementet går inn for å avgrense enhetene som skal inngå i konsolideringen på samme måte som konglomeratdirektivet. Departementet går inn for at disse konsolideringsprinsippene skal anvendes både av finansielle konglomerater, forsikringsgrupper og andre finansgrupper med tilsvarende tilknytningsformer. Det foreslås etter dette ikke krav utover det som følger av direktivene, men at disse kravene skal gjelde også for finansgrupper som ikke reguleres av direktivene.

Konglomeratdirektivets virkeområde er begrenset til grupper som driver betydelig virksomhet innen både forsikringssektoren, sektoren for bank og/eller investeringstjenester. Direktivet pålegger konsolideringsplikt for slike finansielle konglomerater. Konsolideringsplikten begrunnes med behovet for å sikre at problemer i en finansiell sektor ikke skal forplante seg til andre sektorer. Etter gjeldende rett er det konsolideringsplikt også for konsern og andre finansinstitusjoner og verdipapirforetak med betydelige eierandeler i visse foretak uavhengig av om de driver tverrsektoriell virksomhet som angitt. Departementet går inn for å videreføre gjeldende bestemmelser. Departementet mener at det ikke bør innføres et generelt krav om tverrsektoriell virksomhet for å utløse konsolideringsplikt. Det legges vekt på at det for institusjonenes soliditet er like viktig å anvende soliditetskrav på konsolidert basis uavhengig av om gruppen defineres som et finansielt konglomerat eller en forsikringsgruppe.

Departementet legger vekt på at behovet for konsolidering etter departementets vurdering ikke er avgrenset til finansgrupper som oppfyller definisjonen av et finansielt konglomerat, slik dette fremstår i direktivets artikkel 2 nr. 14 og artikkel 3 eller til foretak som inngår i en forsikringsgruppe, jf. forsikrings-

gruppedirektivets artikkel 2. Det er videre lagt vekt på at en finansgruppe etter omstendighetene over tid kan skifte fra å være et finansielt konglomerat, forsikringsgruppe, finanskonsern eller annen gruppe, uten at de underliggende risikoforholdene som begrunner konsolideringsplikten faller bort. Det avgjørende for konsolideringsplikten bør derfor ikke være hvilken kategori gruppen tilhører. Det foreslås etter dette at en finansinstitusjon ved anvendelsen av regler om kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav, skal foreta konsolidering når den har en kapitalinteresse i et annet foretak eller er underlagt felles ledelse som et annet foretak. Det vises til lovforslaget (del IV finansieringsvirksomhetsloven) § 2a-9 første ledd.

Departementet mener det er nødvendig å gi Kredittilsynet kompetanse til å gjøre unntak fra konsolideringsplikten. Det vil ikke alltid være nødvendig å pålegge institusjoner konsolideringsplikt dersom deres virksomhet uansett inngår i et morselskap som har konsolideringsplikt. Det legges opp til at Kredittilsynet kan unnta finansinstitusjon som er datterselskap fra konsolideringsplikten dersom morselskapet har konsolideringsplikt. Departementet legger til grunn at denne adgangen følger av direktivet artikkel 5 nr. 2 annet ledd. Det vises til forslaget til § 2a-9 annet ledd. Det bør videre være adgang til å benytte adgangen etter direktivene til å unnta fra konsolideringen enheter som er av liten betydning å inkludere for å fastsette forsvarlige soliditetskrav på konsolidert grunnlag. Det foreslås derfor at Kredittilsynet ved forskrift eller enkeltvedtak skal kunne gjøre unntak fra konsolideringsplikten. Det vises til lovforslaget til § 2a-9 annet ledd.

EØS-forpliktelsene og hensynet til solide institusjoner tilsier at verdipapirforetak underlegges de samme krav. Departementet foreslår derfor tilsvarende krav om konsolidering for verdipapirforetak. Det vises til lovforslaget del VII (verdipapirhandelloven) § 8-12 annet ledd. Forslaget innebærer en vesentlig utvidet konsolideringsplikt ettersom virkeområdet for gjeldende § 8-12 kun omfatter finansinstitusjoner og verdipapirforetak. Det foreslås at Kredittilsynet ved forskrift eller enkeltvedtak kan gjøre unntak fra konsolideringsplikten.

Forslagene går ut over direktivforpliktelsene ved at de ikke er begrenset til finansgrupper som etter direktivene defineres som finansielt konglomerat (gruppe med betydelig virksomhet både i banksektoren og forsikringssektoren) eller forsikringsgruppe. Etter departementets vurdering har de hensyn som direktivene bygger på i det vesentlige samme vekt for andre finansgrupper.

Departementet foreslår videre at kapitteleverkskriften i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2a "Finanskonsern" tilføyes "mv." for bedre å reflektere

at kapitlet inneholder regulering av forhold også utenfor konsernforhold.

KONSOLIDERINGSMETODE

Departementet legger til grunn at det i utgangspunktet er koordinatoren som velger hvilken av de i konglomeratdirektivet angitte metoder for beregning av kapitaldekning som skal anvendes på det enkelte konglomerat. Departementet kan likevel ikke se at det er nødvendig at det fremgår av kredittilsynsloven at Kredittilsynet skal ha denne kompetansen i de tilfeller der Kredittilsynet skal være koordinator. Den medlemsstat der det ledende foretaket i konglomeratet har fått tillatelse, kan kreve at beregningen foretas etter en bestemt metode dersom konglomeratet ledes av en regulert enhet, eller der alle berørte vedkommende myndigheter er i samme medlemsstat.

Av de metodene som er angitt i direktivet, er det metoden basert på regnskapsmessig konsolidering som likner mest på den metoden som praktiseres i Norge i dag. Denne metoden er omtalt som metode A i vedlegg I til direktivet. Forskjellen er at direktivet krever at beregningsgrunnlaget henføres til hhv. bank, forsikring og verdipapirforetak, og at det for hvert av beregningsgrunnlagene anvendes de soliditetskravene som gjelder for de ulike sektorene.

Departementet foreslår å anvende metoden basert på regnskapsmessig konsolidering. Departementet forstår direktivet dit hen at denne metoden kan pålegges alle konglomerater som kun opererer i Norge og alle konglomerater som ledes av en regulert enhet med tillatelse i Norge. Det foreslås videre at Kredittilsynet ved enkeltvedtak kan beslutte at kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav skal beregnes på en annen måte. Det vises til forslaget til § 2a-9 tredje og sjette ledd.

KONSOLIDERINGSPRINSIPP

Departementet mener det bør stilles de samme krav til soliditet overfor finansinstitusjoner og verdipapirforetak uavhengig av om deler av virksomheten organiseres i ett selskap eller om deler av virksomheten drives gjennom et datterselskap, filial eller gjennom eierinteresser i andre selskap. Virksomheten bør ses under ett, det vil si på konsolidert basis. Kravene til ansvarlig kapital bør være de samme. Ansvarlig kapital som investeres i andre selskaper i gruppen bør selvsagt ikke kunne telles flere ganger. Ved konsolidering elimineres transaksjoner og poster mellom de konsoliderte enhetene. Dette vil gi det beste grunnlag for en vurdering av gruppens økonomiske stilling.

Departementet mener at det bør innføres en lovfesting av prinsippet om full konsolidering for datterselskaper og en videreføring av prinsippet om forholdsvis konsolidering for annet enn datterselskaper. Prinsippet om full konsolidering for datter-

selskaper svarer langt på vei til hva som er gjeldende praksis i dag. Ved forholdsmessig konsolidering slås regnskapstallene sammen i et forhold som svarer til eierandelen i det andre foretaket. Denne omleggingen fra hva som formelt sett følger av gjeldende rett, der utgangspunktet er forholdsmessig konsolidering for alle, er for øvrig i overensstemmelse med Banklovkommisjonens forslag til lov om finansforetak § 7-17 første ledd som omtalt i Banklovkommisjonens utredning nr. 4, NOU 1998:14 om Finansforetak, på side 122 og 123.

Departementet foreslår at Kredittilsynet kan avslutte forholdsmessig konsolidering også for datterselskaper dersom soliditeten og ansvarsforholdene er tilfredsstillende. Dette er også i overensstemmelse med det konsoliderte bankdirektiv (2000/12/EF) artikkel 54. Konsolidering skal skje ikke bare når en finansinstitusjon eller verdipapirforetak har kapitalinteresser (dvs. 20 pst. eierandel eller mer) i en annen slik institusjon eller annet selskap med betydelige finansielle aktiva, men også dersom det foreligger en nærmere angitt tilknytning, for eksempel gjennom felles ledelse. Kredittilsynets kompetanse til å pålegge forholdsmessig konsolidering også for eierandeler under 20 pst. foreslås videreført. Det vises til forslaget til § 2a-9 tredje ledd.

2.2.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.3 Transaksjoner innen gruppen

2.3.1 *Sammendrag*

RAPPORTERING

Våre EØS-forpliktelser som svarer til konglomeratdirektivet tilsier at den rapporteringsplikten som etter gjeldende rett gjelder for forsikringsgrupper må utvides til å gjelde også andre finansinstitusjoner og verdipapirforetak og deres transaksjoner med andre foretak som inngår i et finansielt konglomerat. Det er kun signifikante transaksjoner som må rapporteres.

Kredittilsynets forslag til ny § 2a-8 pålegger finansinstitusjoner som er en del av et finanskonsern eller et finansielt konglomerat som nevnt i direktivet, rapporteringsplikt. I tillegg foreslås at alle finansinstitusjoner med konsolideringsplikt etter § 2a-9, inkludert gårdsselskap, eiendomsselskap og selskap med betydelige finansielle aktiva, pålegges rapporteringsplikt som angitt i direktivet. Videre foreslås det at finansinstitusjon som etter gjeldende rett ikke har konsolideringsplikt etter § 2a-9, men som har tilknytning til et annet foretak som nevnt i konglomeratdirektivet, eksempelvis gjennom felles ledelse, også skal omfattes av forslaget til rapporteringsplikt.

Departementet legger til grunn at EØS-forpliktelsene etter konglomerat- og forsikringsgruppedirekti-

vene krever at finansinstitusjoners og verdipapirforetaks rapporteringsplikt skal likestilles. Det er departementets vurdering at det er hensiktsmessig å likestille rapporteringsplikten for institusjoner som inngår i et finanskonsern, en forsikringsgruppe og et finansielt konglomerat. En rapporteringsplikt bidrar til å støtte opp under separasjonsprinsippet og derigjennom hindre skjulte formuesoverføringer mellom foretak i en slik gruppe.

Departementet anser at Kredittilsynet allerede i dag har kompetanse til å gi pålegg om rapportering i medhold av kredittilsynsloven § 4 nr. 3, se punkt 2.1.1 ovenfor. Departementet legger opp til at rapporteringsplikten fastsettes i forskrift og begrenses til signifikante transaksjoner i tråd med konglomeratdirektivet artikkel 8 nr. 2 og forsikringsgruppedirektivet artikkel 8 nr. 2.

KVALITATIVE KRAV

Konglomeratdirektivet fastsetter ikke egne krav til transaksjonenes innhold, men presiserer at medlemsstatene inntil senere samordning kan fastsette nærmere kvalitative krav. Dette fremgår av konglomeratdirektivet artikkel 8 nr. 3. Når det gjelder kravet om at konserninterne transaksjoner skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper, foreslår departementet i tråd med anbefalingene fra Kredittilsynet og den nordiske arbeidsgruppen å videreføre gjeldende krav, og utvide det til ikke bare å gjelde transaksjoner mellom konsernselskaper, men også å omfatte tilknyttede foretak. Det foreslås at finansinstitusjoners transaksjoner og engasjementer med foretak som eier 20 pst. i disse institusjonene, eller som eies med minst 20 pst. av disse institusjonene, samt foretak med felles ledelse med disse institusjonene, også må være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Formålet er å hindre skjulte formuesoverføringer, ikke bare mellom konsernselskaper, men også mellom foretak som har en betydelig eierinteresse i hverandre eller der de samme personer sitter i ledelsen. Etter forslaget presiseres det at kravet om forretningsmessige vilkår og prinsipper skal gjelde engasjementer så vel som transaksjoner. Det vises for øvrig til forskrift om store engasjementer for en nærmere beskrivelse av begrepet engasjementer.

Det foreslås derimot ingen utvidelse av Kredittilsynets kompetanse til å pålegge og endre slike transaksjoner utover konserninterne transaksjoner, ettersom slike transaksjoner kan skje med foretak som ikke er underlagt tilsyn. Departementet viser til at Kredittilsynet har kompetanse til å gripe inn overfor institusjoner under tilsyn dersom solvensen svekkes som følge av en slik transaksjon. Det vises til forslaget til § 2a-8 første ledd.

Departementet foreslår i likhet med Kredittilsynet ikke noen utvidelse av virkeområdet for bestemmelsen om konsernbidrag i § 2a-8 tredje ledd. Derimot foreslår Kredittilsynet at ingen foretak som omfattes av konsolideringsplikten i § 2a-9, eller foretak som inngår i et finansielt konglomerat, kan yte lån eller stille garanti for et annet selskap i gruppen med mindre annet er fastsatt av Kongen. Departementet anser at forslaget om å utvide denne bestemmelsen til å gjelde alle konsolideringspliktige ikke er tilstrekkelig begrunnet. Departementet foreslår derfor heller ingen endringer i § 2a-8 annet ledd. Departementet slutter seg heller ikke til Kredittilsynets forslag om utvidelse av virkeområdet for § 2a-8 fjerde ledd som gir Kredittilsynet adgang til å pålegge endring av disposisjoner i strid med bestemmelsene i paragrafen. Det vises til grensen for Kredittilsynets tilsynskompetanse med finanskonserner slik denne er fastsatt i kredittilsynsloven § 1 annet ledd. Her fremgår det at Kredittilsynet, når tilsynsmessige hensyn tilsier det, kan føre tilsyn også med andre foretak som inngår i konsern selv om disse ikke er underlagt tilsyn etter loven. Denne bestemmelsen gir imidlertid ikke Kredittilsynet kompetanse til å føre slikt tilsyn, herunder å pålegge endring av disposisjoner, med andre tilknyttede foretak enn de som inngår i konsern. Etter departementets vurdering er det neppe hensiktsmessig å utvide virkeområdet til § 2a-8 fjerde ledd utover Kredittilsynets tilsynskompetanse.

For verdipapirforetak vises det til de alminnelige regler i aksjelovgivningen.

2.3.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

2.4 Egnethetskontroll

2.4.1 *Sammendrag*

Det fremgår av konglomeratdirektivet artikkel 13 at det kreves en egnethetsvurdering av de som faktisk leder et såkalt blandet finansielt holdingselskap, slik dette er definert i artikkel 2 nr. 15. Dette er en uregulert enhet i direktivets forstand, dvs. verken en finansinstitusjon eller et verdipapirforetak, hvor de som faktisk leder virksomheten likevel skal underlegges egnethetskontroll. Tilsvarende krav om egnethetskontroll er fastsatt for rene finansielle holdingselskaper i artikkel 29 (bankdirektivet ny artikkel 54a).

Uregulerte konglomeratpissere kan tenkes også i Norge. Dette gjelder for eksempel eierforetak som definert i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav e. Normalt vil imidlertid en norsk konglomeratpissere være en finansinstitusjon som er underlagt tilsyn og som har konsesjon, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d. Departementet vil i tråd med anbefalingene fra den nordiske arbeidsgruppen

for finansielle konglomerater beholde de norske bestemmelsene om at morselskap i finanskonsern skal regnes som finansinstitusjon og underlegges tilsyn, jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav d. Disse er imidlertid ikke underlagt egnethetskontroll etter gjeldende rett.

Holdingselskap er underlagt tilsyn, men det fremgår ikke av finansieringsvirksomhetsloven at de som faktisk leder virksomheten skal underlegges egnethetskontroll. For å tilfredsstille EØS-forpliktelsene som svarer til konglomeratdirektivet artikkel 13 og 29 foreslår departementet en egen bestemmelse om egnethetskontroll for personer som faktisk leder et finansielt holdingselskap uavhengig av om holdingselskapet er en del av et finansielt konglomerat. Departementet foreslår at egnethetskravet knyttes til konsesjonskravet.

Det vises til lovforslaget del V (finansieringsvirksomhetsloven) § 2a-3 første ledd nytt annet punktum.

2.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3. OBLIGASJONER MED PANT I UTLÅNSPORTEFØLJE

3.1 Legalpant for nødvendige boomkostninger

3.1.1 *Sammendrag*

Kredittforetaket finansierer utlånsvirksomheten ved å utstede obligasjoner og å tilby obligasjonseierne pant i utlånsporteføljen. Pant i en portefølje med fordringer registreres ikke i et realregister. Unntaket i panteloven § 6-4 for realregistrerte panteobjekt slik det ble vedtatt av Stortinget våren 2004 kommer derfor ikke til anvendelse. Konkursboet får dermed lovbestemt pant for fem prosent av verdien av utlånsporteføljen som sikkerhet for omkostninger ved bobehandlingen. I lovens forarbeider (Innst. O. nr. 59 (2003-2004)) er konsekvensene av dette bl.a. beskrevet slik:

"Legalpantregelen må forventes å medføre at næringsdrivende som vil pantsette sine formuesgoder, normalt bare vil få dem belånt med inntil 95 % av verdien, forutsatt at det ikke gjelder et særlig kostbart pantobjekt. Det resterende finansieringsbehovet må de næringsdrivende dekke ved egne midler eller ved usikret kreditt til høyere kredittpris."

Ut fra dette kan det virke som en tilsvarende legalpantregel ikke er egnet for kredittforetak hvis vedtektsfestede formål må være å i hovedsak å finansiere sin virksomhet gjennom utstedelse av obligasjoner. Et sentralt poeng er at slike kredittforetak i hovedsak ikke bør ha andre kreditorer enn obligasjonseierne, i

tillegg til eventuelle vare- og tjenesteleverandører og eventuelt morselskapet.

Det synes på det rene at en legalpantordning på 5 pst., uten tak som for realregistrerbare panteobjekt, ved konkurs i kredittforetaket vil kunne redusere attraktiviteten til obligasjonslån med pantesikkerhet som investeringsalternativ. Unntaket for realregistrerbart pant var ikke en del av Regjeringens forslag om innføring av en legalpantordning for å sikre boet midler (Ot.prp. nr. 23 (2003-2004)), men kom inn i forbindelse med stortingsbehandlingen med den begrunnelse at en legalpantordning i realregistrerte panteobjekter ville legge beslag på uforholdsmessig store verdier (Innst. O. nr. 59 (2003-2004) og Besl. O. nr. 64 (2003-2004)).

Justiskomiteen har begrunnet innføringen av et tak på 700 ganger rettsgebyret slik (Innst. O. nr. 64 (2003-2004)):

"Dette flertallet mener imidlertid at det er hensiktsmessig å foreslå en begrensingsregel for særskilt verdifulle panteobjekter. Dette flertallet foreslår derfor at legalpantet i realregistrerte panteobjekter begrenses oppad til 700 ganger rettsgebyret."

Det vil etter departementets vurdering være naturlig om det for kredittforetak som utsteder obligasjonslån med pantesikkerhet settes et tilsvarende tak som for realregistrerbare pantobjekt. Etter departementets vurdering gjør de samme hensyn seg gjeldende for porteføljepant selv om porteføljepantet ikke kan registreres i et realregister. Porteføljepant som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 IV er en type panteobjekt som typisk vil omfatte store verdier. Stortingets begrunnelse for å sette et tak når skip og andre realregistrerbare panteobjekter er pantsatt var de store verdiene som lå i denne type bo. Porteføljer med fordringer, og særlig de med pant i fast eiendom, kan inneholde like store verdier. Et generelt legalpant på 5 pst. vil på samme måte som for skip mv. kunne resultere i at uforholdsmessig store beløp reserveres for en mulig bobehandling i forhold til påregnelige kostnader ved slik bobehandling, og dermed skape en uønsket usikkerhet for panthaverne.

Til dette kommer at det etter departementets vurdering gjør seg spesielle hensyn gjeldende for denne type kredittforetak. Det vises bl.a. til at lovgiver har anerkjent behovet for et slikt fundinginstrument som er underlagt særskilte regler. Eksempelvis følger det av finansieringsvirksomhetsloven § 2-28 at obligasjonslånet skal ha porteføljepant med første prioritet og av § 2-32 at foretaket heller ikke kan stifte pant med etterfølgende prioritet. Det vises for øvrig til finansieringsvirksomhetsloven § 2-28 første ledd annet punktum, der det fremgår at porteføljepantet til enhver tid minst skal tilsvare restverdien av obligasjonslånet. Legalpant på 5 pst. vil kunne innebære at det må finne sted en vesentlig større overpantsettelse

enn det som ellers hadde vært nødvendig for å sikre at porteføljepantet til enhver tid minst skal tilsvare restverdien av obligasjonslånet. Utlån som benyttes til overpantsettelse må finansieres på annen måte enn gjennom obligasjonsinnlån.

Etter departementets vurdering vil det for denne typen kredittforetak være forsvarlig å sette et tak på 700 ganger rettsgebyret, som pr. i dag svarer til ca. 600 000 kroner, ettersom verdiene i det alt vesentlige vil bestå av likeartede fordringer som egner seg til å overdras under ett. Omkostningene ved bobehandling i kredittforetak med konsesjon til å utstede særskilt sikrede obligasjoner, som det her er snakk om, vil nødvendigvis være preget av at panteobjektet består av ensartede lån knyttet sammen i en portefølje, samt at det alt vesentlige av kreditorinteressene normalt vil kanaliseres gjennom panthavernes tillitsmann. På samme måte vil det alt vesentlige av verdiene i boet være spesielt godt egnet til å drives videre. Dette tilsier at boet normalt vil være relativt mer oversiktlig og enklere å behandle enn andre bo med tilsvarende verdier bundet opp i pantsatte formuesgoder. Det vises videre til at obligasjonseierne vil påta seg omkostningene ved å administrere en insolvenssituasjon så lenge porteføljen gir inntekter. Det er først på det tidspunktet det ikke lenger genereres tilstrekkelig med inntekter til at obligasjonseierne har utsikter til rettidig oppgjør, at bostyrer eventuelt overtar. Det vil bli fastsatt detaljerte regler om dette i forskrift i medhold av finansieringsvirksomhetsloven § 2-33 tredje ledd.

Departementet er etter dette kommet til at gjeldende unntak for realregistrerbare panteobjekt bør utvides til utlånsporteføljer som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 del IV. Et slikt begrenset unntak sikrer at legalpantordningen ikke blir undergravet. Det foreslås etter dette endringer i panteloven § 6-4 første ledd tredje punktum for å likestille obligasjonslån med pantesikkerhet i utlånsportefølje med andre utlån med pantesikkerhet i realregistrerbare panteobjekter når det gjelder det øvre taket på størrelsen av legalpantet.

Det vises til lovforslaget del II (panteloven) endret § 6-4.

3.1.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.2 Offentlige lån i utlånsporteføljen

3.2.1 Sammendrag

Finansieringsvirksomhetsloven § 2-25 tredje ledd bokstav c er begrenset til lån til kommune, samt lån garantert av staten. Det utkastet til forskrift som har vært på høring innebærer en utvidelse i to retning

ger. For det første at det i forskriftsutkastet åpnes for lån til staten og ikke bare til kommuner, og for det andre at det åpnes for lån til utenlandske stater og lokale myndigheter.

Utlån til stater og offentlig sektor er ofte forbundet med god sikkerhet. Dette gjelder også utlån til den norske stat og til en rekke andre stater, samt utenlandsk offentlig sektor. Departementet ser derfor ikke avgjørende betenkeligheter, heller ikke i forhold til øvrige kreditorer, mot å lempe på gjeldende begrensning om at offentlige utlån bare kan bestå av utlån til norske kommune og utlån garantert av norske kommuner og den norske stat. Forslaget innebærer at spekteret av hvilke offentlige utlån som kan inngå i utlånsporteføljen, øker. Dette vil legge til rette for at kredittforetaket står friere til å sette sammen utlånsporteføljen av offentlige lån, og om ønskelig kan kredittforetaket diversifisere utlånsporteføljen i større grad enn etter gjeldende regler. Dette vil kunne øke attraktiviteten til obligasjonene både for tilbyder og etterspørter. Sikkerheten ivaretas gjennom nærmere krav til lånemottaker i forskrifts form. Departementet går etter dette inn for en forskriftshjemmel som åpner for lån til stater og andre deler av offentlig sektor innen EØS- og OECD-området, som departementet anser som en hensiktsmessig avgrensning, og at det i forskrift kan fastsettes nærmere bestemmelser som begrenser de land det kan lånes ut til av hensynet til muligheten for å oppnå en god kredittrating av de særskilt sikrede obligasjonene. Hensynet til våre EØS-forpliktelser kan også tilsi at en åpner for lån til andre enn norske kommuner og lån garantert av norske kommuner/den norske stat.

Det foreslås en formulering som svarer til kapitaldekningsforskriften § 5 første ledd bokstav a tredje strekpunkt og bokstav c sjette strekpunkt. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at enkelte av de statene som ble medlem av EU 1. mai 2004, ikke er medlem av OECD. Det legges til grunn at Kongen i forskrift kan stille nærmere krav til de statene det kan lånes ut til eller aksepteres garantier fra. Eksempelvis kan det stilles krav om at de ikke skal ha reforhandlet sin utenlandske statsgjeld i løpet av de siste fem år, eller at de skal ha en kredittrating som tilfredsstillter Norges Banks krav til den kredittrating utenlandske utstedere av verdipapirer må ha for å godkjennes som sikkerhet for ordinære lån i Norges Bank.

Departementet går etter dette inn for en lovendring i finansieringsvirksomhetsloven § 2-25 tredje ledd bokstav c for å gi Kredittilsynets utkast til forskriftsbestemmelse som omtalt ovenfor et klart lovgrunnlag. Departementet foreslår at porteføljepant i offentlige lån presiseres og utvides til å omfatte lån til eller garantert av stat, kommune eller tilsvarende offentlig sektor i andre stater etter regler fastsatt i forskrift gitt av Kongen.

Det vises til lovforslaget del V (finansieringsvirksomhetsloven) endret § 2-25 tredje ledd bokstav d.

3.2.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.3 **Kredittforetak som yter lån sikret med pant i realregistrerte formuesgoder**

3.3.1 *Sammendrag*

Departementet viser til at kredittforetak med tillatelse til å utstede obligasjoner med pant i utlånsportefølje i henhold til finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 underkapittel IV har det til felles at lån som inngår i utlånsporteføljen må være sikret med pant registrert i grunnboken, eller være såkalte offentlige lån. Det er her et spørsmål om kredittforetak med slik tillatelse også bør kunne yte lån med sikkerhet i andre realregistrerbare formuesgoder enn fast eiendom. Av høringsinstansene har ProCorp på vegne av fire energiselskaper bedt om at departementet bidrar til å sikre at produksjonsanlegg og overføringsanlegg for elektrisk kraft kan inngå i porteføljen i den grad det kan reises tvil om deler av slikt anlegg er å anse som fast eiendom i lovens forstand. Det synes på det rene at deler av slike kraftanlegg kan pantsettes som fast eiendom og at deler av slike anlegg kan pantsettes i henhold til lov om registrering av elektriske kraftledninger.

En utvidelse som åpner for at Kongen kan gi nærmere bestemmelser om at porteføljepantet også kan inneholde utlån med pant i andre realregistrerbare formuesgoder enn fast eiendom, vil kunne fjerne eventuell tvil om alle deler av et slikt kraftanlegg kan inngå i porteføljepantet. Et realregister er definert i panteloven § 1-1 fjerde ledd som grunnbok, skipsregister (herunder Norsk Internasjonalt Skipsregister), luftfartøyregister og lignende rettighetsregister ordnet etter de formuesgoder som rettigheten gjelder. Med lignende rettighetsregister menes i tillegg til kraftledningsregisteret også petroleumsregisteret. I tillegg vil også eventuelle nyopprettede realregistre omfattes. Det presiseres at det i tilfelle vil bli opp til Kongen å bestemme om det skal åpnes for at utlån med sikkerhet i pant som kan registreres i noen av disse registrene kan inngå i porteføljepantet. Pant som kan registreres i et realregister kjennetegnes som særlig verdifulle og varige. Begrepet realregister representerer en vel innarbeidet terminologi som i tillegg til legaldefinisjonene i panteloven § 1-1 og tvangsfullbyrdelsesloven § 1-8 bl.a. utløser visse rettsvirkninger. Det er eksempelvis gitt egne bestemmelser om tvangsdekning i realregistrerte formuesgoder i tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 11. Departementet legger til grunn at det bare blir aktuelt å fastsette forskrift som åpner for porteføljepant med lån

sikret med realregistrert pant i den grad panteobjektene anses å gi en sikkerhet som ikke på noen måte er egnet til å svekke det generelle omdømmet til obligasjoner med pantesikkerhet i en utlånsportefølje.

Departementet viser til ProCorps vurdering av at obligasjoner med pant i utlånsportefølje kan være et attraktivt finansieringsalternativ for energibransjen. Departementet viser videre til Norsk Tillitsmanns vurdering av at hensynet til energibransjens fundingbehov og det norske obligasjonsmarkedet kan tilsi at det legges til rette for at energibransjen kan ta i bruk dette finansieringsinstrumentet, samt at Kredittilsynet ikke ser sterke motforestillinger mot å legge til rette for dette. Departementet vil videre peke på at Banklovkommisjonen på generelt grunnlag har tatt flere initiativ for å legge til rette for finansiering av utlånsvirksomhet gjennom obligasjonsmarkedet. Banklovkommisjonen la særlig vekt på hensynet til konkurransesituasjonen til norske finansforetak, som bl.a. møter konkurranse fra utenlandske kredittinstitusjoner som opererer i det norske markedet gjennom filialetablering eller grenseoverskridende virksomhet og som finansierer utlånsvirksomheten gjennom bl.a. utstedelse av obligasjoner med pant i utlånsporteføljen.

Departementet viser til at pant i energianlegg som kan registreres i kraftledningsregisteret har enkelte fellestrekk med boliger ved at dette er faste, varige installasjoner. Imidlertid er det også noen forskjeller, herunder at det kan være vanskeligere å fastsette markedsverdien på et energianlegg siden de omsettes sjeldnere og siden det er færre sammenlignbare objekter enn for boliger. Etter departementets syn vil en utvidelse av loven i form av en egen kategori for realregistrerte formuesgoder neppe svekke ratingen av de øvrige kategoriene. Det understrekes at Kongen i medhold av § 2-25 femte ledd allerede har kompetanse til i forskrift å utelukke at en eller flere av de låntyper som etter loven kan inngå i et porteføljepant, inngår i en og samme utlånsportefølje som andre typer lån nevnt i loven. Kongen er etter gjeldende rett gitt kompetanse til å fastsette nærmere regler om dette.

Departementet foreslår etter dette en egen bestemmelse om at porteføljepant kan opprettes med lån sikret ved pant i et annet realregistrert formuesgode enn fast eiendom når dette er fastsatt i forskrift gitt av Kongen. Kongen skal etter forslaget kunne fastsette nærmere regler i forskrift. Det vises til at de hensyn som taler for å åpne for dette for energisektoren, også kan tale for at det åpnes for dette for andre bransjer som kan tilby tilsvarende sikkerhet i realregistrerbare formuesgoder. Det understrekes videre at det forutsettes at Kongen gir regler om dette tilpasset de enkelte typer realregistrerbare formuesgoder. Det vises til forslaget til § 2-25 tredje ledd bokstav c og

tilsvarende justeringer i §§ 2-25 fjerde ledd, 2-26 første ledd bokstav a og 2-28 annet ledd bokstav c. Også for utlån sikret med pant i et annet realregistrert formuesgode enn fast eiendom, gjelder tilsvarende krav til sikkerhet. Lånet kan ikke overstige 60 prosent av pantets verdi. Ettersom noen realregistrerbare panteobjekter kan svinge mer i verdi enn andre, foreslås det at Kongen i forskrift kan stille strengere krav til sikkerheten. Endelig foreslås det at det må fremgå av vedtektene at kredittforetaket skal kunne drive slik utlånsvirksomhet og at Kongen kan utelukke at en slik låntype inngår i en portefølje med andre låntyper.

Når det gjelder andre tilpasninger i regelverket for energibransjen, ber ProCorp i sin høringsuttalelse om at det legges særskilt til rette for kredittforetak som kun utsteder obligasjoner med pant i en portefølje bestående av utlån til foretak som formidler elektrisk kraft. ProCorp påpeker at gjeldende regelverk er til hinder for dette ettersom det ikke finnes et tilstrekkelig antall energiverk med stort nok lånebehov og tilstrekkelig antall panteobjekter til å oppfylle spredningskravet i § 2-28 første ledd fjerde punktum. Utlån til samme låntaker og utlån som har sikkerhet i samme panteobjekt kan ikke medregnes i verdien av porteføljepantet med mer enn 5 prosent av samlet pantesikkerhet. ProCorp foreslår at femprosentgrensen for panteobjekter heves til 20 pst. og at kravet om at ingen lån (låntaker) kan medregnes for mer enn 5 pst. oppheves.

Når det gjelder ProCorps ønske om tilpasninger i spredningsbestemmelsene, viser departementet til at formålet med § 2-28 første ledd fjerde punktum er å redusere eksponeringen mot enkeltlåntakere og enkelte panteobjekter. Departementet påpeker at å lempe på dette spredningskravet isolert sett kan øke risikoen knyttet til utlånsporteføljen som panteobjekt, og således medføre at obligasjonene ikke blir like sikre. Det vises også til Kredittilsynets merknad om at sårbarheten til porteføljepantet øker når antallet debitorer reduseres. Etter departementets syn bør derfor eventuelle unntak fra denne bestemmelsen være godt begrunnet. Denne hovedregelen bør ligge fast, selv om den ikke i alle tilfeller vil utgjøre en effektiv grense, jf. Kredittilsynets og FNHs merknad om reglene for store engasjementer punkt 3.4.3 i proposisjonen. ProCorp anfører at det vil være utenkelig å gjøre tilpasninger i spredningsbestemmelsene for obligasjoner utstedt med pant i energianlegg fordi hver låntaker har en fast inntektsstrøm fra tusenvis av kunder slik at lovens intensjoner om underliggende spredning må anses oppfylt. Etter departementets vurdering kan ikke ProCorps argument tillegges avgjørende vekt. Et stort antall kunder (hos samme låntaker) fører ikke nødvendigvis til at sannsynligheten for mislighold av lånet reduseres på en måte som legiti-

merer et unntak fra spredningskravet. Det er også en rekke andre faktorer, herunder kundenes økonomiske stilling og kostnadsforhold, som påvirker sannsynligheten for mislighold. For øvrig er heller ikke et betydelig antall kunder hos samme låntaker unikt for kraftbransjen. Departementet har på denne bakgrunn kommet til at man ikke vil foreslå særregler for den nye foreslåtte kategorien energianleggsutlån hva gjelder bestemmelsene om krav til antall låntakere og porteføljepant.

Det vises til lovforslaget del V (finansieringsvirksomhetsloven) endret § 2-25 tredje ledd bokstav c og § 2-28 annet ledd ny bokstav c.

3.3.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteen har merket seg at departementet gjennom sine forslag knyttet til obligasjoner med pant i utlånsporteføljer ønsker å legge forholdene til rette for at kredittforetak også kan utstede obligasjoner med pant i realregistrerbare formuesgoder som produksjons- og overføringsanlegg for elektrisk kraft. Komiteen støtter departementets vurderinger og mener at en slik utvidelse vil være forsvarlig og ønskelig.

3.4 Likestilling av derivatmotparter og obligasjonseieres rettigheter

3.4.1 Sammendrag

Kredittforetakets utlånsportefølje tjener som fordringspant for panthaverne. Porteføljepantet kan omfatte kredittforetakets rettigheter som følger av inngåtte rente- og valutakontrakter. Dette er en type kontrakter som kredittforetaket inngår for å oppfylle lovens krav om at det ikke skal oppstå avvik mellom fremtidige inn- og utbetalinger og innfrielsesvilkårene for obligasjonsinnlånet og utlånene (balanseprinsippet). Slike kontrakter sikrer mot rente- og valuta-svingninger og bidrar til at porteføljepantet til enhver tid minst tilsvare verdien av obligasjonslånet. Motparten i slike kontrakter omtales gjerne som derivatmotparter.

Det er etter departementets vurdering behov for styrking av hjemmelsgrunnlaget for å legge til rette for at derivatmotpartene skal ha lik panterett i utlånsporteføljen og for øvrig samme rettigheter som obligasjonseierne i en eventuell konkurssituasjon.

Departementet viser til at det er nødvendig for kredittforetaket å inngå derivatkontrakter for å sikre seg mot rente- og valutarisiko. For å sikre oppgjøret fra slike kontrakter stilles det strenge krav til hvem som kan være motparter i slike derivatkontrakter. Av hensyn til obligasjonseierne behov for rettidig betaling må derivatmotpartenes adgang til oppsigelse, heving og motregning avskjæres. Dette gjør det mindre attraktivt å inngå slike derivatkontrakter med kreditt-

foretaket. Derivatmotpartene har et tilsvarende behov for sikkerhet for oppgjør. Dette behovet imøtekommes ved å sikre kravene gjennom pant i utlånsporteføljen på lik linje med obligasjonseierne. Dette synes nødvendig for at det skal være mulig for kredittforetaket å inngå slike kontrakter på kommersielle vilkår. Det foreslås etter dette en endring i finansieringsvirksomhetsloven § 2-28 første ledd slik at det klart fremgår at Kongen ved forskrift kan fastsette nærmere bestemmelser om at motparter i rente- og valutakontrakter skal ha lik rett til pant i utlånsporteføljen som obligasjonseierne, og om likestilling av panthaverne.

Dette innebærer at ikke bare eierne av obligasjonslånene, men også derivatmotpartene skal ha fortrinnsrett til de midler som er pantsatt til sikkerhet for obligasjonslånet. Dette innebærer videre at bestemmelsene om rettidig betaling skal gjelde for begge typer panthavere, både obligasjonseierne og derivatmotpartene. I forlengelsen av dette er det behov for å justere finansieringsvirksomhetsloven § 2-33 der det kun er obligasjonseierne som gis rettigheter, ettersom obligasjonseierne og derivatmotpartenes rettigheter foreslås sidestilt.

Obligationseierne og derivatmotpartene får med dette en likestilt særstilling som gir dem prioriterte rettigheter både i kraft av panthaverposisjonen og som følge av spesialbestemmelser i tilfelle av en konkurs eller en konkursliknende situasjon. Hovedformålet er å sikre retten til rettidig betaling i henhold til låneavtalen. Motstykket til disse rettighetene er at så vel obligasjonseierne som derivatmotpartene må finne seg i å avstå fra individuelle disposisjoner som kan bidra til å svekke utsiktene til rettidig betaling for fellesskapet. For å sikre rettidig betaling kan Kongen i forskrift fastsette nærmere regler i medhold av gjeldende § 2-33 tredje ledd første punktum. Det bør i en slik forskrift fastsettes at obligasjonseierne og derivatmotpartenes adgang til motregning av tilgodehavende og heving av kontrakt avskjæres i en konkurs eller i en konkursliknende situasjon så lenge det fremdeles er utsikter til at panthaverne kan fortsette å få oppgjør som avtalt. Justisdepartementet har stilt spørsmål ved om det er tilstrekkelig hjemmel til å fastsette slike bestemmelser. For å unngå enhver tvil om dette foreslår Finansdepartementet en presisering i finansieringsvirksomhetsloven § 2-33 tredje ledd første punktum, der det uttrykkelig fremgår at Kongen ved forskrift, av hensyn til panthavernes interesse i rettidig betaling, kan gi regler som begrenser panthavernes adgang til heving og motregning.

Justisdepartementet peker også på mulige problemer med det innbyrdes forholdet mellom panthaverne, hvem som skal kunne kreve realisasjon og om anvendelse av spesialitetsprinsippet i panteloven. Etter departementets vurdering er det behov for en nær-

mere klargjøring av disse spørsmål. Finansdepartementet legger til grunn at noe kan løses ved avtale, men at dette neppe vil være en fullt ut tilfredsstillende løsning. Blant annet kan dette medføre en del usikkerhet mellom panthaverne og derivatmotpartene som etter omstendighetene vil kunne svekke forutsigbarheten og derigjennom redusere obligasjonenes attraktive posisjon. Etter Finansdepartementets vurdering bør disse spørsmål kunne finne sin løsning i forskrift gitt i medhold av forslaget til finansieringsvirksomhetsloven § 2-28 første ledd annet punktum.

Det vises til lovforslaget del V (finansieringsvirksomhetsloven) endret § 2-28 første ledd og endret § 2-33 første og tredje ledd.

3.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

3.5 Gjeldsforhandling

3.5.1 *Sammendrag*

Finansdepartementet konstaterer at det har oppstått tvil om Kongen i medhold av finansieringsvirksomhetsloven § 2-33 har tilstrekkelig hjemmel til å fastsette bestemmelser som avviker fra gjeldsforhandlingskapittelet i konkursloven. Slik usikkerhet anses uansett skadelig for dette instrumentet som er avhengig av tillit blant investorene for å oppnå god rating og kommersielle betingelser. Departementet er på denne bakgrunn kommet til at det bør fremgå klart av loven at panthavernes rettigheter i en eventuell gjeldsforhandlingssituasjon bør likestilles med konkurssituasjonen. Det anses etter dette nødvendig å etablere et mer uttrykkelig hjemmelsgrunnlag i finansieringsvirksomhetsloven § 2-33.

Det foreslås etter dette at overskriften i finansieringsvirksomhetsloven § 2-33 suppleres med gjeldsforhandling i tillegg til konkurs og offentlig administrasjon for å fjerne enhver tvil om at det i forskrift kan gis bestemmelser som avviker fra gjeldsforhandlingskapittelet i konkursloven. Formålet er å presisere at unntakene fra gjeldsforhandlingsbestemmelsene og unntakene fra konkursbestemmelsene likestilles.

Det foreslås at første ledd første punktum suppleres med gjeldsforhandling etter konkursloven i tillegg til konkurs og offentlig administrasjon for å fjerne enhver tvil om det i forskrift kan gis bestemmelser som avviker fra gjeldsforhandlingskapittelet i konkursloven.

Det foreslås at tredje ledd første punktum suppleres med gjeldsforhandling etter konkursloven er åpnet i foretakets bo, i tillegg til konkurs og offentlig administrasjon for å fjerne enhver tvil om det i forskrift kan gis bestemmelser som avviker fra gjeldsforhandlingskapittelet i konkursloven.

Det foreslås at tredje ledd annet punktum suppleres med gjeldsnemnda i tillegg til konkursboet og administrasjonsstyret for å fjerne enhver tvil om det i forskrift kan gis bestemmelser som avviker fra gjeldsforhandlingskapittelet i konkursloven.

Det vises til lovforslaget del V (finansieringsvirksomhetsloven) § 2-33 endret paragrafoverskrift, endret første ledd og endret tredje ledd.

3.5.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4. SKADEFORSIKRINGSSELSKAPENES GARANTIORDNING

4.1 Garantiordninger for kredittforsikring og livsforsikring

4.1.1 *Sammendrag*

Finansdepartementet mener det synes fornuftig å avvikle garantiordningen for kredittforsikring på bakgrunn av at kollektivet i dag ikke er tilstrekkelig stort til å forsvare garantiordningen. Dette taler for å oppheve forskrift 8. september 1989 nr. 928 om kredittforsikringssekselskaperes garantiordning.

Departementet mener videre at det synes fornuftig å videreføre hjemmelen til å gi forskrift om garantiordning for kredittforsikringssekselskaper og livsforsikringssekselskaper, samt å utvide denne hjemmelen til også å gjelde pensjonskasser. Ettersom pensjonskasser i likhet med livsforsikringssekselskaper opererer innenfor kollektiv livsforsikring, er det etter departementets vurdering naturlig å ha en tilsvarende hjemmel for pensjonskasser som man har for livsforsikringssekselskaper. Hjemmelen er tatt inn i lovforslaget § 2A-8. I det følgende omtales kun garantiordningen for skadeforsikringssekselskaper.

4.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4.2 Generelt om behovet for reduksjon i dekningsområde og virkeområde for garantiordningen for skadeforsikringssekselskaper

4.2.1 *Sammendrag*

Enkelte høringsinstanser nevner at ordningen som følge av store størrelsesforskjeller mellom selskapene i mindre grad vil kunne gi beskyttelse for kunder av de største selskapene enn for kunder av mindre selskaper. Finansdepartementet legger til grunn at en avventer en nærmere avklaring på den prosessen som nå foregår i EU før en går videre med større og mer endelige lovendringer knyttet til garantiordningen for skadeforsikringssekselskaper. Finansde-

partementet tilrår imidlertid nå noen mindre endringer i loven for å muliggjøre en reduksjon i dekningsområdet, samt en begrensning av virkemidlene garantiordningen for skadeforsikringsselskaper kan benytte seg av. Dette synes hensiktsmessig for å fjerne enhver tvil om adgangen til å pålegge EØS-filialer medlemskap i ordningen, se nærmere omtale under punkt 4.4.5 i proposisjonen.

Spørsmålet om garantiordningens dekningsområde må sees i sammenheng med ordningens formål, som særlig vil være å ivareta hensynet til forbrukere og små bedrifter mv. når et forsikringsselskaps soliditet er truet. De nærmere avgrensningskriteriene må derfor i en viss grad bygge på en skjønnsmessig avveining av de ulike hensyn. Ut ifra de hensyn garantiordningen for skadeforsikringsselskaper er tenkt å ivareta, er det etter Finansdepartementets vurdering forsvarlig å redusere ordningens omfang i forhold til dagens nivå. I tillegg til en avgrensning av garantiordningens dekningsområde, vil bestemmelser om medlemskap i garantiordningen også innebære en avgrensning av ordningen.

Departementet omtaler i punkt 4.4, 4.5 og 4.6 i proposisjonen, jf. punkt 4.3.1, 4.4.1 og 4.5.1 nedenfor, ulike former for avgrensning av garantiordningen for skadeforsikringsselskaper i forhold til gjeldende lov og forskriftsbestemmelser. Omfanget av ordningen foreslås redusert ved å fjerne adgangen til å yte soliditetsstøtte og til å yte støtte til overføring av forsikringsportefølje. Videre foreslås enkelte unntak fra medlemskap i ordningen, samt enkelte kutt i ordningens dekningsområde. Medlemskap og dekningsområde foreslås nærmere regulert i forskrift, og det foreslås derfor å ta inn hjemler i loven slik at departementet kan fastsette slik forskrift.

4.2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til sine merknader nedenfor under punkt 4.3.2, 4.4.2 og 4.5.2.

4.3 Medlemskap

4.3.1 Sammendrag

Det kan innledningsvis presiseres at utenlandske forsikringsselskaper med hovedsete utenfor EØS-området må ha etablert filial i Norge og ha konsesjon fra norske myndigheter for å drive virksomhet her i landet. Disse er dermed etter departementets syn underlagt plikten til å være medlem av garantiordningen, jf. forsikringsvirksomhetsloven § 9-1 første ledd. Verken Banklovkommisjonen eller Kredittilsynet har foreslått endringer på dette punkt. Departementet foreslår på denne bakgrunn ingen endringer i disse filialenes medlemsplikt, jf. lovforslaget § 2A-3.

Kredittilsynet gir i sitt høringsnotat uttrykk for at utenlandske forsikringsselskaper med hovedsete i EØS-området som driver grensekryssende virksom-

het inn i Norge (uten filial) ikke bør være medlem av garantiordningen. Departementet slutter seg til Kredittilsynets syn på dette punkt.

Drøftelsen i det følgende er knyttet til hvorvidt filialer av utenlandske forsikringsselskaper med hovedsete i EØS-området kan pålegges medlemskap i garantiordningen.

Kredittilsynet mener at alle utenlandske filialer er medlemmer av garantiordningen i henhold til dagens rettslige situasjon. Forsikringsbransjen har, som det fremgår av høringsuttalelsene, enkelte innvendinger mot dette synet.

Når det gjelder høringsinstansenes innvendinger mot at det er adgang til å pålegge filialer plikt til medlemskap, basert på at en slik plikt er i strid med tredje skadeforsikringsdirektiv, viser departementet til Kredittilsynets vurdering i brev 22. oktober 2004. Finansdepartementet er enig med Kredittilsynet i at man vil kunne pålegge medlemskap for EØS-filialer i en garantiordning med avgrensninger som omtalt i høringsnotatet fra 1999 og i brev av 22. oktober 2004 fra Kredittilsynet. Etter departementets syn, er det først og fremst adgangen garantiordningen har til å yte institusjonsstøtte som kan reise spørsmål i forhold til pålegg om medlemskap for filialer av selskaper med hovedsete i EØS-området. Etter lovforslaget i denne proposisjonen fjernes garantiordningens adgang til å yte slik støtte ved at det foreslås fastsatt at ordningen utelukkende skal kunne bidra til å sikre utbetaling av krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring til sikrede og skadet tredjemann, jf. omtalen under punkt 4.5 i proposisjonen og lovforslaget § 2A-1 første ledd samt punkt 4.4.1 nedenfor. Avgrensning av dekningsområdet vil bidra ytterligere til å sikre at ordningen tilfredsstiller EØS-rettens krav til allmenne hensyn.

Finansdepartementet foreslår videre å ta inn en hjemmel i banksikringsloven § 2A-3 tredje ledd slik at departementet i forskrift kan fastsette nærmere regler om medlemskap i ordningen. Av hensyn til klarhet og forutberegnelighet, mener departementet at krav til EØS-filialers medlemskap bør presiseres i lovteksten, jf. lovforslaget § 2A-3 andre ledd. De nærmere reglene for filialers medlemskap fastsettes i medhold av filialforskriften § 12.

Som påpekt av Norges Forsikringsforbund og Den norske Bankforening (nå FNH) i høringsrunden, bør det fastsettes bestemmelser som åpner for å gjøre unntak for medlemskap i ordningen for EØS-selskaper som er medlem av en garantiordning i hjemlandet. Departementet mener at slike bestemmelser bør plasseres sammen med de øvrige reglene som gjelder for filialer. Slike bestemmelser bør derfor fastsettes i medhold av filialforskriften § 12. Unntak bør gis under forutsetning av at garantiordningen i hjemlandet dekker kontrakter som faller inn under den norske

ordningen i tilnærmet samme utstrekning som den norske ordningen gjør, og at dette er dokumentert, samt at medlemskapet ikke endres eller opphører.

Når det gjelder unntak fra medlemskap, er Finansdepartementet videre enig med Kredittilsynet i at (1) captives som driver direkte skadeforsikring bare skal være omfattet av garantiordningen i den grad tredjepersoner er sikret som følge av bestemmelser om tvungen ansvarsforsikring, (2) gjeldende bestemmelse om at gjensidige selskaper ikke skal være medlem hvis selskapet i henhold til sine vedtekter har rett til, og dessuten har, og viderefører en praksis med årlig etteravregning overfor forsikringstakerne og (3) selskaper som ikke tegner risiko som er dekket av garantiordningen unntas fra medlemskap. Finansdepartementet foreslår at også disse unntakene reguleres i forskrift, jf. lovforslaget § 2A-3 tredje ledd.

4.3.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4.4 **Soliditetsstøtte og støtte til overføring av forsikringsportefølje til et annet selskap**

4.4.1 *Sammendrag*

Muligheten til å yte støtte til et soliditetstruet selskap kan, som Kredittilsynet og flere høringsinstanser påpeker, reise spørsmål i forhold til retten til å kreve medlemskap for filialer av EØS-selskaper. For å unngå tvil på dette punkt, foreslår departementet å fjerne støtte til soliditetstruet selskap som virkemiddel for garantiordningen. Slik departementet ser det, kan det dessuten ved støtte til soliditetstruet selskap vanskelig sikres at støtten kun kommer de sikrede under ordningen til gode.

Et viktig prinsipp er etter departementets vurdering at støtte fra garantiordningen verken direkte eller indirekte bør komme selskapets eiere eller innehavere av den øvrige ansvarlige kapital til gode. Departementet er også på dette grunnlag skeptisk til å videreføre den utstrakte frihet som garantiordningens styre gis i bruken av ordningens midler.

Mens direkte dekning av et forsikringskrav er et treffsikkert virkemiddel, kan for eksempel støtte til overføring av forsikringsportefølje til annet selskap få utilsiktede virkninger. Ved slik overføringsstøtte vil det dessuten være vanskelig å skille mellom krav som er sikret fullt ut og krav som er avgrenset gjennom garantiordningen.

Videre er det viktig at den antatte økonomiske belastning for garantiordningen ikke under noen omstendighet skal kunne overstige de utbetalinger som ville påløpt ved offentlig administrasjon. Selv om støtte til overføring av portefølje i noen tilfeller kan være rimeligere enn direkte dekning av forsikringskrav, vurderer departementet problemene knyttet til å

fastslå hva som vil være rimeligste løsning på tidspunktet for overføring, og problemer knyttet til mulig subsidiering av mottakende selskap som så store at departementet også foreslår å utelukke støtte til overføring av portefølje som virkemiddel.

Finansdepartementet foreslår dermed at ordningen kun skal ha som formål å dekke direkte forsikringskrav til sikrede og skadet tredjemann, jf. lovutkastet 2A-1 første ledd.

4.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4.5 **Garantiordningens dekningsområde**

4.5.1 *Sammendrag*

Gjeldende rett overlater til styret å avgjøre hvordan midlene skal benyttes innenfor formålet om å forhindre eller redusere tap for de sikrede etter forsikringskontraktene. Finansdepartementet mener at garantiordningen bør sikre oppgjør av forsikringskrav etter kriterier som er avklart på forhånd. Ut over dette bør de forsikrede som omfattes av ordningen ha like muligheter og rettigheter til å få dekket sine krav.

Departementet vil foreslå avgrensning av dekningsomfanget til garantiordningen i forskrift (i tillegg til den avgrensning som følger av fjerning av adgangen til soliditetsstøtte og støtte til overføring av portefølje). Fastsettelse av slik forskrift er nødvendig for å gjennomføre en reduksjon i dekningsomfanget til ordningen. Det vises til lovforslaget § 2A-1 tredje ledd, der departementet gis hjemmel til å fastsette forskrift med nærmere regler om ordningens dekningsomfang.

Noen av de avgrensninger departementet vil fastsette i forskriften, omtales nærmere nedenfor. Utkast til forskrift vil ta utgangspunktet i, og vil i det vesentlige være basert på Kredittilsynets høringsnotat fra 1999, og vil bli sendt på høring på vanlig måte. Det vises til Kredittilsynets forslag til avgrensninger av dekningsområdet, som er gjengitt i proposisjonen punkt 4.6.2. Departementet vil vurdere de konkrete forslagene til avgrensninger nærmere i lys av høringsuttalelser.

Finansdepartementet mener det er ønskelig å avgrense garantiordningen slik at denne i hovedsak dekker grupper av forsikringstakere som ikke kan forventes å skille mellom selskaper med ulik soliditet. Etter departementets vurdering synes det hensiktsmessig i hovedsak å følge Kredittilsynets forslag i høringsnotat av 22. april 1999 for å unnta såkalte "profesjonelle investorer" fra dekning i ordningen.

Når det gjelder lovfestede garantiordninger, kan etter departementets vurdering de samme forhold som ligger til grunn for lovfesting tale for at sikrede

etter slike forsikringer gis en ekstra trygghet for oppgjør fra garantiordningen. Vi antar at dette hensynet er ekstra sterkt for forsikringer hvor rettighetshaver etter forsikringen ikke selv har valgt forsikringsselskap. Finansdepartementet foreslår derfor at lovfestede ansvarsforsikringer kan gis full dekning i garantiordningen, og at krav mot forsikringsselskap i henhold til avtale om tvungen ansvarsforsikring skal være omfattet av garantiordningens dekningsområde.

For andre typer dekningsberettigede forsikringer enn de lovfestede ansvarsforsikringer, er også forbrukerhensyn tillagt stor vekt, jf. forsikring knyttet til bolig. For øvrig, og særlig for større forsikringer, er det viktig å unnta eller avgrense dekningen for å øke forsikringstakerens egen aktsomhet ved valg av forsikringsselskap. For slike forsikringer som dekkes, bør den garanterte dekningen etter departementets vurdering begrenses til en viss andel av forsikringskravet, for eksempel 90 pst., som foreslått i Kredittilsynets høringsnotat fra 1999. Som følge av de betydelige konsekvenser det kan få å ikke få full dekning ved tap av egen bolig, legger departementet likevel til grunn at forsikringer av egen bolig bør dekkes fullt ut av garantiordningen.

4.5.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

4.6 **Finansieringen av ordningen og selskapenes ansvar overfor garantiordningen**

4.6.1 *Sammendrag*

Finansdepartementet mener det bør legges opp til samsvar mellom bidragsplikt og dekning. Dette er viktig for at ordningen ikke skal føre til konkurransekjevheter. Dersom en type forsikring tegnet i norske selskap medfører bidragsplikt, men ikke dekning for den forsikrede, vil norske selskaper få en konkurranseulempe i dette markedssegmentet. En konkurranseulempe for bidragspliktige forsikringer vil også oppstå dersom gruppen av forsikringer som utløser bidragsplikt, er snevrere enn gruppen av dekningsberettigede forsikringer.

Departementet foreslår derfor å endre bestemmelsene om medlemmenes ansvar overfor garantiordningen, slik at det presiseres at innkalling av kapital knyttes til direkte premieinntekt i Norge knyttet til forsikringer som dekkes av ordningen, jf. lovforslaget § 2A-4 første ledd, første punktum. Departementet foreslår at nærmere bestemmelser om hvilke premieinntekter som skal inngå i beregningsgrunnlaget fastsettes av Kredittilsynet i forskrift, jf. lovforslaget § 2A-4 første ledd, annet punktum.

4.6.2 *Komiteens merknader*

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

5. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

5.1 Sammenheng

Finansgrupper - forsikringsgrupper og finansielle konglomerater mv.

Det er departementets vurdering at forslaget i proposisjonen om supplerende krav til kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav på konsolidert grunnlag for de berørte norske finansgrupperingene, i praksis kun vil medføre begrensede økonomiske og administrative konsekvenser. Norske finanskonsern oppfyller i det alt vesentlige de krav som stilles. Forslaget om å utvide virkeområdet til konsolideringsplikten for finansinstitusjoner og verdipapirforetak som ikke er en del av et konsern, vil imidlertid medføre visse tilleggsbyrder for slike finansgrupper.

Departementet anser at forslaget om utvidelse av virkeområdet for kravet om at transaksjoner og engasjementer innen en finansgruppe skal være i samsvar med forretningsmessige vilkår og prinsipper, ikke vil ha administrative konsekvenser av betydning.

Fortsatt anvendelse av forslagene om adgang til å pålegge rapporteringsplikt til utenlands tilsynsmyndighet og opplysningsplikt for enkelte enheter som ikke er underlagt tilsyn, vil dette kunne medføre visse administrative tilleggsbyrder for de berørte foretakene.

Finansnæringens Hovedorganisasjon og Sparebankforeningen har i høringen pekt på at en bør unngå en vesentlig utvidet plikt til å rapportere transaksjoner innen en finansgruppe. Departementet legger til grunn at slike rapporteringsplikter for finansinstitusjoner og verdipapirforetak kan fastsettes i medhold av gjeldende bestemmelser i kredittilsynsloven. Det foreslås derfor ikke lovregler om dette i proposisjonen. Departementet legger her vekt på at rapporteringspliktene skal begrenses til signifikante transaksjoner og engasjementer slik konglomeratdirektivet og forsikringsgruppedirektivet tillater.

Kredittilsynet antar at direktivets intensjoner oppfylles ved at enheter under norsk tilsyn skal oppfylle reglene pr. 1. januar 2005, slik at første rapportering fra eventuelle konglomerater kan skje etter første halvår. Selskapene vil da ha mulighet til eventuelt å innhente mer kapital, dersom dette er nødvendig.

Obligasjoner med pant i utlånsportefølje

Forslaget er en oppfølging av lov nr. 77/2002 (i kraft 1. januar 2004) som åpnet for kredittforetaks utstedelse av obligasjoner med pantesikkerhet i en utlånsportefølje. Det vises til nærmere omtale av de økonomiske og administrative konsekvensene i Ot.prp. nr. 104 (2001-2002) kapittel 6 side 55. De justeringer som foreslås i proposisjonen nå antas ikke

å ha økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

Skadeforsikringsselskapenes garantiordning mv.

De foreslåtte lovendringene antas å ikke medføre vesentlige ekstra kostnader eller nye arbeidsoppgaver for myndighetene. Det vil imidlertid være et behov for utfyllende regler til lovteksten, og utarbeidelse av disse vil kreve noen ressurser. Videre vil myndighetene måtte vurdere om det er grunnlag for å unnta filialer som er medlem av garantiordning i hjemlandet fra medlemskap i den norske garantiordningen, herunder om ordningen dekker kontrakter i tilnærmet samme utstrekning som den norske ordningen.

For skadeforsikringsselskapene som faller inn under regelverket, vil de nye reglene først og fremst kunne innebære at bidragsplikten som påhviler medlemmene kan bli redusert som følge av at dekningsomfanget til ordningen reduseres. Enkelte skadeforsikringsselskaper vil dessuten få redusert kravet til avsetninger, ettersom det ikke lenger skal foretas avsetninger for forsikringer som unntas fra garantiordningens dekningsområde.

Forslaget antas ikke å ha vesentlige økonomiske konsekvenser for vanlige forbrukere. Det vil imidlertid bli klarere regler for forsikringstaker, de sikrede og skadet tredjemann når det gjelder hva som omfattes av dekningsområdet for garantiordningen for skadeforsikringsselskaper. For mer profesjonelle forsikringskunder, og forsikringskunder som har krav der risikoen ikke anses å bestå her i riket, vil forslaget kunne være av betydning ettersom disse ikke lenger vil kunne få dekning av garantiordningen dersom forsikringsselskapet ikke kan oppfylle sine forpliktelser.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

6. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

6.1 Sammendrag

Kapittel 6 i proposisjonen inneholder merknader til de enkelte bestemmelser det fremmes forslag om.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

7. IKRAFTTREDELSE MV.

7.1 Sammendrag

Departementet legger opp til at lovforslagene som gjelder finansgrupper (se kapittel 2 ovenfor) settes i kraft raskt av hensyn til oppfyllelsen av EØS-

forpliktelser etter konglomeratdirektivet og forsikringsgruppedirektivet.

Departementet legger opp til at også lovforslagene som gjelder obligasjoner med pant i utlånsportefølje (se kapittel 3 ovenfor) settes i kraft raskt slik at et fullstendig lovgrunnlag for nødvendige forskrifter kommer på plass og for å legge til rette for at de kredittforetakene som planlegger utstedelse av slike obligasjoner kan komme i gang med virksomheten.

Departementet legger opp til at lovforslagene som gjelder skadeforsikringsselskapenes garantiordning mv. (se kapittel 4 ovenfor og lovforslaget del VI) settes i kraft samtidig med at nødvendige forskrifter kan fastsettes.

7.2 Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til Regjeringens forslag.

8. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven), lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon mv. av finansinstitusjoner og i enkelte andre lover (finansgrupper, obligasjoner med pant i utlånsportefølje og skadeforsikringsselskapenes garantiordning)

I

I lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel m.v. (kredittilsynsloven) gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd nr. 3 skal lyde:

å sende inn oppgaver og opplysninger på den måten Kredittilsynet bestemmer og som tilsynet mener det trenger for å kunne utføre sitt verv, herunder til statistiske formål, samt å sende slike oppgaver og opplysninger til myndigheter i andre stater som fører tilsyn med tilsvarende foretak som nevnt i § 1 første ledd,

Ny § 4b skal lyde:

Kredittilsynet kan pålegge foretak som er – tilknyttet foretak av (jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav f),

- *deltakende foretak i (jf. finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav g), eller - tilknyttet foretak av et deltakende foretak i en institusjon som nevnt i § 1 første ledd nr. 1 - 6 eller nr. 14 eller med en tilsvarende utenlandsk institusjon, å gi de opplysninger som tilsynet krever og som er nødvendige for å føre tilsyn med slike institusjoner. Kredittilsynet kan bare rette et slikt pålegg mot foretak som ikke er underlagt tilsyn, dersom Kredittilsynet har bedt institusjonen under tilsyn om å få opplysningene, og disse ikke er utlevert.*

§ 7 første ledd tredje punktum skal lyde:

Taushetsplikten etter denne bestemmelse og forvaltningslovens bestemmelser gjelder ikke overfor Norges Bank, *andre EØS-staters sentralbanker eller tilsynsmyndigheter* som fører tilsyn som nevnt i § 1 første ledd nr. 1-6 eller nr. 14, eller tilsyn med forvaltningsselskap for verdipapirfond.

II

I lov 8. februar 1980 nr. 2 om pant (panteloven) gjøres følgende endringer:

§ 6-4 første ledd tredje punktum skal lyde:

Panteretten utgjør fem prosent av formuesgodets beregnede verdi eller av det et salg av formuesgodet innbringer, men maksimalt 700 ganger rettsgebyret i hvert realregistrerte panteobjekt, *eller i hver utlånsportefølje som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven kapittel 2 avsnitt IV.*

§ 6-4 nytt niende ledd skal lyde:

(9) Konkursboet har ikke lovbestemt pant etter første ledd i formuesgoder som inngår i en finansiell sikkerhetsstillelse etter lov 26. mars 2004 nr. 17 om finansiell sikkerhetsstillelse.

III

I lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv. (sentralbankloven) skal § 12 annet ledd første punktum lyde:

Taushetsplikt etter foregående ledd gjelder ikke overfor Kredittilsynet *eller overfor andre EØS-staters sentralbanker.*

IV

I lov 10. juni 1988 nr. 39 om lov om forsikringsvirksomhet gjøres følgende endringer:

Kapittel 9 Garantiordninger oppheves.

V

I lov 10. juni 1988 nr. 40 om finansieringsvirksomhet og finansinstitusjoner (finansieringsvirksomhetsloven) gjøres følgende endringer:

§ 2-25 tredje ledd bokstav c og d skal lyde:

- c) *lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder etter regler fastsatt av Kongen,*
- d) *lån til, eller lån garantert av, stat, kommune eller tilsvarende offentlig sektor i andre stater etter regler fastsatt av Kongen (offentlige lån),*

Nåværende bokstav d blir bokstav e.

§ 2-25 fjerde ledd skal lyde:

Itendehaverobligasjonene skal angi at obligasjonslånet er sikret og om sikkerheten er knyttet til bolighypoteklån, eiendomshypoteklån, *lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder* eller offentlige lån.

§ 2-26 første ledd bokstav a skal lyde:

- a) *å yte eller erverve enten bolighypoteklån, eiendomshypoteklån, lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder* eller offentlige lån, og

§ 2-28 første ledd første, annet og tredje punktum skal lyde:

Obligasjonseierne skal ha porteføljepant med første prioritet. Derivatmotpartene kan gis porteføljepant med første prioritet. Kongen kan i forskrift fastsette nærmere regler, herunder om det innbyrdes forholdet mellom panthaverne.

Nåværende annet til fjerde punktum blir fjerde til sjette punktum.

§ 2-28 annet ledd ny bokstav c skal lyde:

- c) *lån sikret ved pant i andre realregistrerte formuesgoder skal ikke overstige 60 prosent av pantets verdi. Kongen kan i forskrift stille strengere krav.*

§ 2-28 tredje ledd første punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan i forskrift fastsette nærmere regler til utfylling og gjennomføring av bestemmelsene i paragrafen her, herunder om beregning av verdien av ulike typer *pantobjekter.*

I § 2-33 skal paragrafoverskriften lyde:

Konkurs, gjeldsforhandling eller offentlig administrasjon

§ 2-33 første ledd første punktum skal lyde:

I tilfelle konkurs, *gjeldsforhandling etter konkursloven* eller offentlig administrasjon av foretaket,

har eierne av et obligasjonslån og motpartene i en derivatkontrakt fortrinnsrett til de midler som er pantsatt til sikkerhet for dette obligasjonslånet.

§ 2-33 tredje ledd første og annet punktum skal lyde:

Kongen kan ved forskrift fastsette regler om rettidig betaling til *panthaverne* av de midler porteføljen utbringer etter at foretaket er tatt under konkursbehandling eller satt under offentlig administrasjon, eller gjeldsforhandling etter konkursloven er åpnet i foretakets bo, herunder regler som begrenser panthavernes adgang til heving og motregning. Kongen kan ved forskrift også fastsette regler som begrenser konkursboets, gjeldsnemndas eller administrasjonstyrets mulighet til å disponere over utlån og andre eiendeler som inngår i porteføljepantet, når dette kan gjøres uten å svekke de øvrige kreditorers dekningsmulighet.

I kapittel 2a skal kapitteloverskriften lyde:

Kapittel 2a. Finanskonsern mv.

§ 2a-2 nye bokstaver f, g, h og i skal lyde:

- f) Som tilknyttet foretak regnes i dette kapittel et foretak som er et datterselskap, et annet foretak der en kapitalinteresse besittes eller som er underlagt felles ledelse.
- g) Som deltakende foretak regnes i dette kapittel et foretak som er et morselskap, et annet foretak som har en kapitalinteresse eller underlagt felles ledelse.
- h) Som kapitalinteresse regnes rettigheter til kapital i andre foretak, uansett om de er knyttet til verdipapirer eller ikke, som ved å skape en varig tilknytning til disse foretakene skal bidra til foretakets virksomhet, samt en direkte eller indirekte eierandel på 20 prosent eller mer av stemmerettene eller kapitalen i et foretak.
- i) Som felles ledelse regnes i dette kapittel der to eller flere foretak ved avtale eller vedtektsbestemmelser er underlagt felles ledelse eller der de samme personene utgjør flertallet i foretakenes styrende eller kontrollerende organer, og disse personene har fungert i regnskapsåret og inntil det tidspunktet årsregnskapet ble utarbeidet.

§ 2a-3 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Tillatelse skal nektes hvis morselskapets styremedlemmer, administrerende direktør eller annen person som faktisk leder virksomheten:

- a) ikke kan antas å ha den nødvendige erfaring til å utøve stillingen eller vervet,
- b) er dømt for et straffbart forhold, og det utviste forhold gir grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte, eller

- c) i stilling eller ved utøvelsen av verv har utvist en slik atferd at det er grunn til å anta at vedkommende ikke vil kunne ivareta stillingen eller vervet på en forsvarlig måte.

I § 2a-8 skal paragrafoverskriften lyde:

§ 2a-8. Transaksjoner mellom foretakene i et finanskonsern mv.

§ 2a-8 første ledd skal lyde:

Transaksjoner og engasjementer mellom

- a) foretak i et finanskonsern,
- b) finansinstitusjon og tilknyttet foretak som nevnt i § 2a-2 bokstav f, og
- c) finansinstitusjon og deltakende foretak som nevnt i § 2a-2 bokstav g,

skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper. Kredittilsynet kan gi finansinstitusjoner pålegg om å endre transaksjoner og engasjementer med andre foretak i samme finanskonsern som ikke er i samsvar med bestemmelsen i første punktum.

§ 2a-9 første ledd skal lyde:

En finansinstitusjon skal ved anvendelsen av regler om kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav, foreta konsolidering etter reglene i paragrafen her når den har en kapitalinteresse i et annet foretak eller er underlagt felles ledelse som et annet foretak.

§ 2a-9 annet ledd skal lyde:

Kredittilsynet kan ved forskrift eller enkeltvedtak gjøre unntak fra første ledd.

§ 2a-9 tredje ledd skal lyde:

Ved konsolidering av datterselskaper skal konsernregnskap basert på prinsippet om full konsolidering legges til grunn. Ved konsolidering av annet enn datterselskaper, skal prinsippet om forholdsmessig konsolidering legges til grunn. Kredittilsynet kan i det enkelte tilfelle beslutte at et datterselskap skal konsolideres etter prinsippet om forholdsmessig konsolidering dersom det kan godtgjøres at de andre aksjonærer og obligasjonseiere er finansinstitusjoner eller verdipapirforetak med tilstrekkelig soliditet, samtidig som ansvarsforholdet mellom aksjonærene og mellom obligasjonseierne er tilstrekkelig fastslått. Kredittilsynet kan gi pålegg om konsolidering også for andeler ned til 10 prosent.

§ 2a-9 sjette ledd første og nytt annet punktum skal lyde:

Kredittilsynet kan ved forskrift fastsette nærmere regler om gjennomføringen av konsolideringen eller avsetning av kapitaldekningsreserve etter denne paragraf. Kredittilsynet kan ved enkeltvedtak beslutte at kapitaldekningskrav og andre soliditets- og sikkerhetskrav etter denne paragraf skal beregnes på en annen måte enn fastsatt i tredje ledd og i medhold av dette ledd.

VI

I lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 6. desember 1996 nr. 75 om sikringsordninger for banker, *forsikringsselskapenes garantiordninger* og offentlig administrasjon m.v. av finansinstitusjoner.

Nytt kapittel 2A skal lyde:

Kapittel 2A. Forsikringsselskapenes garantiordninger

§ 2A-1 Formål og virkeområde

Skadeforsikringsselskapenes garantiordning skal bidra til å sikre utbetaling av krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring, til sikrede og skadet tredjemann.

Garantiordningen dekker ikke krav som gjelder en forsikret risiko som ikke består her i riket. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om når en forsikret risiko anses å bestå her i riket.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om garantiordningen, herunder hvilke avtaler om direkte skadeforsikring som faller inn under garantiordningenes dekningsområde, hvilke personer garantiordningen gjelder for, grense for maksimalt beløp som dekkes per skadetilfelle, og dekningsgraden for krav mot garantiordningen.

Kongen kan i forskrift gi nærmere regler om anvendelsen av forvaltningsloven og offentlighetsloven for garantiordningen. Slike regler kan utfylle, supplere eller avvike fra regler gitt i eller i medhold av forvaltningsloven og offentlighetsloven.

§ 2A-2 Styre og vedtekter m.m.

Garantiordningen er et eget rettssubjekt. Ingen av medlemmene har eiendomsrett til noen del av garantiordningens midler. Garantiordningen skal ha vedtekter godkjent av departementet.

Garantiordningen ledes av et styre bestående av fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Kongen oppnevner medlemmene, varamedlemmene og utpeker styrets leder. Oppnevningsperioden er fire år.

Gyldig vedtak i styret krever tilslutning fra minst tre stemmer.

Kredittilsynet kan kalle sammen styret. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om Kredittilsynets adgang og plikt til å kalle sammen styret.

§ 2A-3 Medlemskap

Forsikringsselskap som er gitt tillatelse til å drive direkte skadeforsikring her i riket, skal være medlem av garantiordningen.

Når et forsikringsselskap med hovedsete i annen EØS-stat driver direkte skadeforsikring gjennom filial etablert her i riket, skal filialen være medlem av garantiordningen.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om medlemskap i ordningen, herunder fastsette unntak fra plikten til å være medlem.

§ 2A-4 Medlemmenes ansvar overfor garantiordningen

Et medlems maksimale ansvar overfor garantiordningen skal hvert år være 1,5 % av summen av medlemmets opptjente bruttopremie de siste tre regnskapsår før innkallingsåret ved direkte skadeforsikring som omfattes av garantiordningen. Kredittilsynet kan fastsette nærmere regler om hvilke premieinntekter som skal inngå i beregningsgrunnlaget.

Til dekning av ansvaret skal hvert medlem foreta årlige avsetninger etter regler fastsatt av Kredittilsynet.

§ 2A-5 Innkalling av kapital

Styret treffer vedtak om innkalling av kapital fra medlemmene for å dekke utbetalinger fra, og omkostninger knyttet til, garantiordningen. Det beløp som innkalles, fordeles forholdsmessig på medlemmene i samsvar med § 2A-4 første ledd.

Kredittilsynet kan i de tilfeller det ikke skal foretas utbetaling fra ordningen, bestemme at kostnadene knyttet til driften av garantiordningen skal dekkes av Kredittilsynet og utlignes på skadeforsikringsselskapene i samsvar med Kredittilsynsloven § 9.

§ 2A-6 Utbetaling fra garantiordningen

Styret avgjør hvordan garantiordningens midler skal nyttes for å hindre eller redusere tap for sikrede eller skadet tredjemann og kan fastsette vilkår for utbetaling.

Departementet kan i forskrift fastsette utfyllende regler om utbetaling under garantiordningen, her-

under om reduksjon av dekningsbeløp, delutbetaling, adgang til å sette vilkår for utbetalingen og om dekning av rentekrav.

Garantiordningen trer inn i de sikredes krav mot selskapet med samme prioritet i den utstrekning kravene dekkes gjennom garantiordningen. Styret bestemmer om midler som kommer inn ved at krav blir innfridd skal betales tilbake til medlemmene eller tillegges den innbetalte kapital.

§ 2A-7 Rapportering, regnskap og revisjon

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om styrets plikt til å legge frem rapport om virksomheten, regnskap og revisjon.

§ 2A-8 Andre garantiordninger

Departementet kan bestemme at det skal etableres garantiordninger for kredittforsikringselskaper, livsforsikringselskaper og pensjonskasser, og fastsette regler for ordningene.

VII

I lov 19. juni 1997 nr. 79 om verdipapirhandel gjøres følgende endringer:

§ 8-12 annet ledd skal lyde:

Dersom verdipapirforetaket:

- 1. har en kapitalinteresse i et annet foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav h i annet foretak, eller*
- 2. er underlagt felles ledelse som et annet foretak som nevnt i finansieringsvirksomhetsloven § 2a-2 bokstav i, med annet foretak skal kravene i § 8-10 anvendes på konsolidert grunnlag. Kredittilsynet kan ved enkeltvedtak eller i forskrift gjøre unntak fra første punktum.*

Nåværende annet ledd blir tredje ledd.

VIII

Ikraftsettings- og overgangsbestemmelser

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de ulike bestemmelsene til forskjellig tid. Kongen kan gi overgangsregler.

Oslo, i finanskomiteen, den 19. mai 2005

Siv Jensen
leder

May Britt Vihovde
ordfører